

Г Л А С Н И К

**АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ**

Година LXIII

Нови Сад, септембар 1991
Број 9

С А Д Р Ж А Ј

XXXV КОНГРЕС МЕЂУНАРОДНЕ УНИЈЕ АДВОКАТА (U. I. A.)
Сигудад Мексико, 28—31. јул 1991.

Мирослав Здјелар   Повеља о Правди — Потреба промењеног света

Уводна беседа Хуана Антонија Кремадеса, председника U. I. A. —
Међународна повеља о Правди за свакога (интегрални текст). —
Конгресне теме. — Чланови новог Управног одбора U. I. A.

ЧЛАНЦИ И РАСПРАВЕ

Др Момчило Грубач   Поводом новог Закона о унутрашњим пословима

Живојин Гајић   Корозија аутомобила и гаранција

КРИТИКА ПРАВНЕ ПРАКСЕ

Др Бранко Морант   Да ли постоји општи интерес за надзињавање зграда и претварање заједничких просторија у станове?

ПРИКАЗИ

Мр Мелита Дундић   Драган Бабић: „Право и морал”

ПРЕГЛЕД НОВИХ ПРОПИСА

(Службени лист СФРЈ, Службени гласник РС, Службени лист АПВ)

ПРАВНА ПРАКСА

Кривично право — Грађанско право

САОПШТЕЊА

Са ванредне седнице УО АКВ
Са седме седнице УО АКВ
Именик адвоката АКВ (промене)

Г Л А С Н И К
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ
ЧАСОПИС ЗА ПРАВНУ ТЕОРИЈУ И ПРАКСУ

Година LXIII

Нови Сад, септембар 1991
Број 9

UNION INTERNATIONALE DES AVOCATS

MEXICO

XXXV CONGRESO 28 - 31 de JULIO de 1991

JUSTICE FOR ALL

JUSTICIA PARA TODOS

ПРАВДА ЗА СВАКОГА

XXXV КОНГРЕС
МЕЂУНАРОДНЕ УНИЈЕ АДВОКАТА (U. I. A.)

Сиудад Мексико, 28—31. јул 1991.

ПОВЕЉА О ПРАВДИ — ПОТРЕБА ПРОМЕЊЕНОГ СВЕТА

ДАНАШЊИ ГЛОБАЛИЗОВАН СВЕТ, са комуникацијским феноменом „светског села“, који обликују многе људске планетарне активности, свој изворни дух имао је на 35. конгресу Међународне уније адвоката (U. I. A.) у Сиудад Мексико, који је окупио 1.000 представника из преко стотину земаља света.

Ова констатација гради своје упориште на сентенци да је ПРАВО ДУХ КОЈИ ДАЈЕ ОБЛИК СВИМ ЉУДСКИМ ОДНОСИМА, јер све промене морају бити у складу са неспорном и непроменљивом потребом људске природе, која се може остварити само у узвишеном уточишту права и правде.

Наравно, упориште је промењени свет „у којем је национализам задржао једва нешто мало простора у области културе, као чист фолклор, свет који се креће ка међународном праву, јавном или приватном, и у облику изричитог императива налаже да се прескоче све препреке и да се поруше сви бедеми, јер норму одређује оно што је светско, па је време да се започну објављивати законици за регије који обухватају читаву Земљину хемисферу, закони континенталног карактера” (R. Pérez-Ayala, директор листа *Мексички адвокат*, у ступцу добродошлице адвокатима света).

Као круну прогресивних стремљења и идеја, са дијалогом као правилом и финесама разноликог мишљења као потребом, Конгрес је на крају четвородневног заседања донео и усвојио МЕЂУНАРОДНУ ПОВЕЉУ ПРАВДЕ ЗА СВАКОГА, која ће у адвокатури остати забележена и као „Повеља из Морелије”, јер је потписана у овом мексичком граду (2. 8. 1991), и јер је по први пут у свет потекла са латиноамеричког тла.

Овај међународни документ означава и почетак међународне солидарности са лицима која због недостатка материјалних средстава немају заштиту својих права, без које нема истинског достојанства човека.

Безусловно право приступа правди треба да чини саставни део права признатих сваком појединцу, САМОМ ЧИЊЕНИЦОМ ШТО ПРИПАДА ЉУДСКОМ РОДУ, без обзира на своје материјално стање и друштвени положај, без икакве дискриминације, а нарочито дискриминације засноване на годинама, полу, националности, етничком пореклу и било каквој религиозној и политичкој опредељености.

Био је то свечани и историјски чин, а уз сва осећања поноса спонтано је наметнуо размишљање о речима Раула Медине Море, доајена мексичке адвокатуре и председника колегијума адвоката Мексика: „Ниједан народ није обдарен правним генијем Римљана. Али, готово сваки је понешто допринео у свету права”.

У име југословенских адвоката, који су учествовали на 35. конгресу У. И. А., Повељу је потписао *Стеван Рончевић*, председник Адвокатске коморе Војводине и члан Председништва Савеза републичких и покрајинских адвокатских комора Југославије.

Текст Повеље објављујемо у овом броју, у његовом интегралном облику.

Мексиканци су одржавање конгреса У. И. А. упоредили са помрачењем Сунца, као незабораван догађај, који се не може поновити у нашем веку и без пандана у историји мексичке правне науке. Адвокате света дочекали су раширених руку, у складу са својим традицијама, јер је присуство странаца прилика за

славље, а радост због размене најразноврснијих правних и интелектуалних мишљења и искустава са најврснијима у свету, обежила је атмосферу конгреса.

„Мексико је правна држава”, — рекао је Председник Републике Мексика Карлос Салинас де Гортари, на уводној седници у салону „Адолфо Лопес Матеос” у званичној резиденцији Лос Пинос, у присуству свих учесника конгреса. „Сувереност и правда могу се сачувати само ако се сачувају индивидуалне гаранције и социјална права. Мексиканци се мењају да би остали исти, у складу са временом и у тежњи ка социјалној правди”.

Захваљујући Председнику Мексика, Хуан Антонио Кремадес Сан Пастор, председник U. I. A., нагласио је да је присуство Салинаса де Гортарија самим својим чином најбољи доказ колико се цени адвокатска професија, колико се дубоко поштују људска права, и колико је чврсто опредељење и јака политичка воља за животом у правној држави.

Раул Медина Мора изразио је уверење да је у свету завршен циклус који је изазвао кризу која је свој кулминирајући израз добила Другим светским ратом, и грозницу тоталитарних држава било којег предзнака.

Говорећи о друштвеним приликама у Мексику, председник мексичке Коморе указао је на противречности између слоја богатих и повлашћених, и оног другог, бројнијег, са оскудним могућностима и материјалним тешкоћама.

„Уверење да ту друштвену противречност треба разрешити, наложило нам је да припремимо поруку Конгреса чија би повеља носила назив „Општи приступ правди” и која би допунила раније усвојену „Одбрану одбране”.

„Свесни смо звезде Северњаче која води морнаре док плове по северној хемисфери. Али за допринос култури нашег времена, морамо се бацити у трагање за Јужним Крстом, звездом која је водич по јужној хемисфери Земљине лопте”.

„Очекујемо многе плодове од овог конгреса, изразе међународне солидарности адвоката упркос језичким и културним разликама. Међународна размена искустава и научних достигнућа унапредиће и правну технику, показаће оно што гениј других народа прилаже у разматрању и формирању основних принципа права”.

Уз документе и преглед тема конгреса, у блоку посвећеном 35. конгресу U. I. A. објављујемо у целости уводну беседу председника Уније Хуана Антонија Кремадеса, у уверењу да одражава идеале адвокатских стремљења и правне културе, и да може послужити као инспирација за многе напоре и искушења и онда кад у борби против зла нема још много изгледа за успех.

Мирослав Здјелар

Хуан Антонио Кремадес
председник Међународне уније адвоката

УВОДНА БЕСЕДА ХУАНА АНТОНИА КРЕМАДЕСА, ПРЕДСЕДНИКА У. И. А.

*Господине Председниче Републике,
Господине председниче Удружења адвокатских комора
Мексика,
Чланови Радног председништва,
Драге колеге,
Даме и господо,*

20. децембра 1522. године једна група прокуратора пошла је из Пуерта де Виља Рика, Веракрус, са поруком коју је група војника слала његовом величанству цару Карлу V, хвалећи лепоту мексичких територија и његових становника. Један од ових војника, Бернал Дијас дел Кастиља, написао је неколико година касније у сада знаменитој књизи: „Сви ми преклињемо његово величанство цара да нам не шаље адвокате јер ће они, чим кроче на ово тло, створити хаос бавећи се својим послом и донети свађе и неслогу.”

Данас присуствујемо ослобађању правног друштва оваквих оптужби. Дошли смо у Мексико из најудаљенијих крајева света: од Француске до Аустралије, од Индије до Шпаније, од Совјетског Савеза до Канаде. Мексичке власти, на челу са Председником Републике, који нас је данас почаствовао својим присуством, дочекале су нас раширених руку. Ваше присуство овде данас, господине Председниче, највећи је доказ уважавања наше струке и дубоког поштовања људских права, која адвокати морају пре свега да бране, као и Ваше чврсте политичке воље за животом који ће поштовати закон.

Дошли смо овомо одговарајући на срдчан позив господина Раул Медина Море, председника Удружења адвокатских комора Мексика, домаћина 35. конгреса У. И. А. који данас почиње са радом у овој престоници. Како смо могли одбити позив када је господин Мигел И. Естрада Самано, председник Организационог комитета Конгреса пропутовао пет континената певајући о лепоти своје домовине, Мексика. Можемо му упутити само једну замерку: мада је његову песму красила узвишена пое-

тично, снажан глас и лепота речи, био је сувише скроман у својој хвали. Од првог тренутка овде и сами можемо да се уверимо колико је истинита била његова песма и потврдимо да је Мексико лепа и драга земља, али изнад свега земља великог народа. Богатство његове културе и уметности, дивна природа, ведрина људи и јединствени фолклор, осећање велике и искрене гостољубивости и љубазност којом нас окружују мексичке власти и наше колеге учиниће овај Конгрес незаборавним доживљајем.

Враћајући се чувеном писму које сам на почетку говора помену морам да се запитам зашто су пре скоро 500 година та браћа по оружју била тако чврсто решена да спрече слободно бављење адвокатуром? Из истог разлога из кога и данас они са недемократским тежњама желе да је угуше.

Током последњих годину дана имао сам изузетну привилегију да будем председник У. И. А. Убеђен сам да ће мој наследник, Хенри Грондин, кога познајем и ценим, када на крају овог Конгреса преузме дужност, бити баш као и моји претходници и ја — витез луталица који неуморно путује светом.

Али не витез луталица из витешких романа, који се бори са дивовима да би ослободио госте у невољи, него прави витез луталица, као онај из чувеног дела „Песма о Сиду“, који је, обраћајући се Алфонсу VI, краљу Кастиље, храбро захтевао: „Дајте нам што је по правди наше, за љубав божју.“

Витез луталица који покреће међународну солидарност адвоката из преко 100 земаља чланица У. И. А. и њихових удружења адвокатских комора сваки пут када су на некој тачки ове планете угрожена права појединца на одбрану.

Адвокати су ти, како сам неуморно понављао током свог мандата, који су увек авангарда у борби за слободу. Један, усамљени адвокат је рањив. Њему је потребна солидарност колега из различитих адвокатских комора. Међутим, и адвокатима и њиховим удружењима потребна је међународна солидарност, па је стога одбрана „Одбране“ приоритетни циљ У. И. А. и њеног председника.

Витезом луталицом ја називам председника У. И. А. Витез луталица је према Дон Кихоту, великом зналцу у тој области, „онај који ради мачем а чија професија је пружање помоћи онима којима је потребна“. Витез луталица, мање више глоблотер у зависности од околности, може бити било који адвокат. Као витези луталице из старих времена, и ми, адвокати, сами смо одабрали позив који нас обавезује да се супротстављамо сили, власти и друштву, да бранимо права слабих, угњетаваних и прогоњених.

Наше оружје је различито али је наш позив исти, што показује и једна занимљивост из мог родног места. Арагона. Збирка прописа из Арагона, коју је написао славни Видал де Канелас, бискуп Уеске, по наређењу парламента који је краљ Џејмс I Освајач сазвао у Арагону 1247. године, садржи неке одредбе које се односе на адвокате. Значајни параграфи гласе овако:

„Господи витезима лугалицама, односно адвокатима, не треба дати оружје од дрвета и камена, него раће природно оружје божје. Славнија је победа извојевана над узвишеним супарником.

Разум је њихов шлем који носе када говоре о умним стварима, а снага штит од свих удара који их чува од рана у парницама.

Стрпљење је њихов оклоп, саткан од fine и чудесне нити, који штити тело.

Красне речи постају копља која управљана учтивошћу сунтилно кажњавају.

Језик адвоката његов је мач који својим оштрицама уклања оно што је тешко и неумерено, држећи га подаље од уха, као да никада није ни изречено.

Тако наоружан, ношен љубављу према правди, гонећи свога коња зауздан само сопственим ограничењима и страхом од бога, увек покоран, добар адвокат користи своје снаге тако да, племенит какав јесте, шири своју славу и тера страх у кости противника”.

Јединствена мисија адвоката, према Збирци прописа из Арагона, јасна је већ више од седам векова. Будући да сам рођен у Арагону, мноме управљају закони те јурисдикције. Стога вас молим да схватите мој понос што сам легитимни наследник ове идеје о адвокату као витезу лугалици.

Како рече сулуди геније Дон Кихот: „Витез лугалица без госпе је као дрво без лишћа, као кућа без цемента, као сенка без тела које је прави.”

Ово је заправо одговор на моје првобитно питање зашто су адвокати тако често прогоњени. Зато што је госпа тих витеза лугалица правда. А властима никада не пријају они који, као Сехисмундо, главни јунак дела „Живот је сан” Калдерона де ла Барке, кажу:

Ако закон му не ваља,
нећу слушати ја краља.

Ништа што је у вези са правдом адвокату није страно. Ова професија се поноси тиме што представља инструмент којим демократско друштво гарантује својим грађанима њихова основна права. На неки посебан начин људска права постоје једино тамо где је адвокатура слободна и независна. У било ком режиму, ма како диктаторски он био, увек се може наћи, макар и само формално, неки орган правосуђа. Али, нема демократије, као што нема ни Правде, чак и када постоји неки министар са таквом титулом, ако оптужени не може да тражи слободног и компетентног адвоката који ће га бранити.

Адвокати знају да моћ није безгранична и да је њихов циљ јасан: осигурати највишу власт Правде. Адвокат храбро објављује влади, судији или било коме ко управља центрима власти у друштву, користећи речи истоветне онима које налазимо у старој збци шпанске поезије:

*Краљ који не ради по правди не треба да влада,
нити коња да седла,
нити с краљицом да почива,
нити хлеб са стола да једе,
а некмоли оружје да носи.*

А то нас доводи до теме нашег Конгреса:

Када анализирамо законске односе између две Америке и остатка света, ми, адвокати, трагамо за правдом.

Када проучавамо заштиту људских права у међународним оквирима, ми, адвокати, трагамо за правдом.

Када дефинишемо потребу законског регулисања заштите природне средине, ми, адвокати, трагамо за правдом.

Када се, на овом Конгресу или на свакодневном послу, бавимо било којим законом, ми, адвокати, трагамо за правдом.

Управо из овог разлога Конгрес ћемо закључити припремањем коначне верзије и остваривањем Међународне повеље о праву свакога на правду.

Како каже позната мексичка песникиња Сор Хуана Инес де ла Крус, ми, адвокати, дубоко верујемо да је право без Правде само: „тело, прах, сенка, ништа.“

МЕЂУНАРОДНА ПОВЕЉА О ПРАВДИ ЗА СВАКОГА

Уверења која инспиришу ову повељу јесу:

— да безусловно право приступа правди треба да чини саставни део права признатих човеку;

— да ово право, без којег нема истинског достојанства човека, треба да буде зајамчено сваком грађанину, већ самим тим што је људско биће;

— да ово право ствара свакој држави обавезу да сваког грађанина упозна о његовим правима и начину остварења и заштите, а која произилазе, како из међународних конвенција тако и Устава и националних закона;

— да оно садржи право приступа у свим судским поступцима, под условом пуне слободе и једнакости свих странака;

— да ништа не може да доведе у питање право странке, које се сматра основним да је адвокат саветује, заступа и брани, било као тужиоца или туженог, оштећеног или окривљеног;

— да избор адвоката мора да буде слободан у свакој прилици;

— да је дужност сваке државе да обезбеди трошкове заступања путем адвоката материјално угроженим странкама;

— да достојанство адвоката захтева да његов рад у корист материјално угрожених странака буде примерено награђен;

— да у сваком случају, адвокат по свом позиву има обавезу да активно учествује у систему правне помоћи, посвећујући интересу таквих странака као највишем циљу, без изузетака и у пуној независности, сву своју стручност и напоре.

Повеља гласи:

Члан 1

Сваки грађанин има право да дође до правде, без обзира на материјално стање, друштвени положај, без икакве разлике у погледу година старости, пола, народности, етничког порекла, припадности некој групи, верско или политичко убеђење.

Члан 2

Приступ правди подразумева право на савет, заступање и одбрану путем адвоката, у пуној независности у свим судским поступцима, пред свим инстанцама или установама позваним да реше било који спор.

Члан 3

Без обзира на материјално стање, сваки грађанин има право да користи помоћ адвоката, којег слободно бира.

Члан 4

Свака држава настојаће да преузме терет финансирања правне помоћи коју адвокат пружа материјално угроженим странкама. Рад адвоката, у таквим случајевима, мора бити награђен на одговарајући начин.

Члан 5

Адвокатура као професија ће се, у сваком случају старати о одбрани материјално угрожених.

Члан 6

Мисију саветовања и одбране странака адвокат, у свакој прилици, врши у потпуној независности.

Члан 7

Коморе и друге професионалне адвокатске организације потрудиће се да свака држава изгради систем образовања и обавештавања грађана о њиховим правима и начину остварења тих права.

Члан 8

Коморе и професионалне адвокатске организације, потписници ове Повеље, обавезују се да ће деловати на поштовању принципа које она садржи.

У том циљу она ће предузети све потребне мере код власти њихових држава да се Повељи да снага унутрашње правне норме.

Морелиа, 02. августа 1991. године

Превео
Коста Николић
адвокат у Зрењанину

Принцип правде подразумевајући право на свакој страни да
одбрани своје интересе у случају несправности у свакој страни
поступања, претстављајући свакој страни право да одбрани своје
интересе у свакој страни.

Без обзира на материјално право свакој страни да одбрани своје
интересе у свакој страни, свакој страни да одбрани своје
интересе у свакој страни.

КОНГРЕСНЕ ТЕМЕ

29. јул 1991:

Главна тема: Одбрана одбране.

Повреда права на одбрану. Извештај из разних зе-
маља света. Интервенције Комитета за одбрану
одбране.

Председавајући: Albert-Louis Dupont-Willemin,
Женева

Радне групе — преглед тема:

1. Интелектуална својина и реклама.
Заштита ауторског права рекламе у унутраш-
њем и у међународном праву.
Председавајући: Ronald J. Vles, Амстердам, и
Elisabeth Deflers, Париз
2. Породично право. Промене института усвојења,
посебно у земљама Јужне Америке.
Председавајући: Paulo Lins E. Silva, Рио де Жа-
неиро
3. Пензионни системи за адвокате.
Преглед праксе у разним земљама и предлог на-
црта Статута Пензионог фонда за адвокате
Председавајући: Henri Voerner, Бордо
4. Пореско право.
Порески систем и реструктурирање привреде.
Председавајући: Christian Stenmann, Цирих
5. Међународно приватно право.
Услови признања и извршења страних судских
одлука. Конвенције из Брисела и Лозане и при-
знање и извршење страних судских одлука изме-
ђу европских држава, САД и Јужне Америке.
Председавајући: Fritz Ranke, Минхен-Париз
6. Радно право.
Дисциплина у оквиру корпорације — међуна-
родни преглед прописа (Француска, Енглеска,

Луксембург, Канада, Шпанија, Венецуела, Холандија, Белгија).

Председавајући: Philippe Lafarge, Париз

7. Ваздушно право.

Уговори о ваздушном транспорту робе и путника и одговорност за накнаду штете због закашњења.

Председавајући: Prof. Dr. Enrike Mapelli

8. Корпорацијско право.

Обезбеђење капиталних инвестиција у иностранству.

Председавајући: J. P. Le Gall, Париз

9. Цивилни деликти.

Упоредно-правни преглед различитих система накнаде нематеријалне штете.

Председавајући: Rodger J. Pannone, Манчестер

10. Рударско право.

Слобода уговарања и административне интервенције.

Председавајући: Jose Ignatio Garcia Goizueta, Мадрид

11. Међународно приватно право.

Слободни избор меродавног права и ограничења слободе уговарања с обзиром на Конвенцију Европске заједнице од 19. јуна 1980. г. Међународни јавни поредак.

Председавајући: Pierre Mayer, Париз

12. Азил и екстрадиција.

Председавајући: Juan Munoz Campos, Мадрид

13. Кривично право.

Кривично право без граница; проблеми: дроге, криминал у привреди, организовани криминал. Међународна заштита жртава криминала.

Председавајући: Daria Pesce, Милано

30. јул 1991.

Главна тема: I. Заштита животне околине у праву Европске заједнице. Прописи, процедура доношења и контроле прописа и стандарда заштите у оквиру ЕЗ, национална јурисдикција.

Осигурање. Порески систем.

Утицај на трговинску размену.

II. Међународна заштита људских права.

Амерички и европски систем.

Гаранције слободног коришћења бирачког права.

1. Спорт.
Превара у спорту и санкција. Право на накнаду штете.
Председавајући: Edward Grayson, Лондон
2. Право Европске заједнице.
Проширење димензија ЕЗ.
ЕФТА. ГАТТ.
3. Некретнине.
Модерни концепт власништва. Ограничења својинских права, јавни интерес. Урбано планирање. Туризам.
Председавајући: Sebastian Roca Roquer, Барселона
4. Поморско право.
Загађење мора. Међународно-правна регулација. Осигурање.
Председавајући: Julian Hill, Лондон
5. Управно право.
Упоредно-правни преглед гаранција фер-поступка и заштите права грађана у управном поступку.
Председавајући: Ashok N. Desai, Њу Делхи и Бомбај
6. Слободна конкуренција.
Најновији антимонополски прописи у САД, Европској заједници и у Канади.
Председавајући: Sir Gordon Slynn, Европски суд правде
7. Професија адвоката.
Накнада за рад и тарифни систем — упоредни преглед.
Председавајући: Bernard Cahen, Париз
Luis Lafili, Брисел
8. Уговори.
Пракса и примери састављања уговора.
Председавајући: Georges Berlioz, Париз
9. Право осигурања.
Осигуравајућа друштва и зоне слободне трговине. Осигурање и одговорност за загађивање животне околине.
Председавајући: Jonathan Schur, Париз
10. Финансијске услуге и инвестирање.
Европска заједница. Режим у САД.
Председавајући: David Barnard, Њујорк и Лондон

11. Међународна продаја робе.
Главне уговорне одредбе. Примери из праксе (Аргентина, Аустрија, Мексико, Немачка, Енглеска, Швајцарска).
Председавајући: Dr. Burghard Plitz, Немачка
12. Медицинско право.
Професионална одговорност лекара и одговорност медицинске установе.
Председавајући: Michele L. S. Cahen, Париз

31. јул 1991.

Главна тема: Приступ правди.

Ванправне, економске и културне препреке у остваривању судске заштите.
Улога адвоката. Јавни правозаступник. Мировна већа. Арбитража.
Председавајући: Mario Stasi, Париз

Радне групе — преглед тема:

1. Банкарско право.
Заштита клијената и улагача. Упоредни преглед (право Енглеске, Француске, Мексика, САД, Шпаније, Италије, Луксембурга, Швајцарске).
Председавајући: Monique Raynaud-Contamine, Париз; Anthony Thompson, Лондон
2. Стране инвестиције.
Председништва страних банака.
3. Компјутерско право.
Правни аспекти права телекомуникација.
Заштита података.
Председавајући: Alain Bensoussan, Париз
4. Правни аспекти заштите археолошког, историјског и културног блага.
Председавајући: George Davidson, Њујорк
5. Арбитража.
Избор места арбитраже и суда.
Председавајући: Julian D. M. Lew, Лондон
6. Франшиза.
Режим у земљама Јужне Америке.
Председавајући: Olivier Gast, Париз

Припремила:
Марија Милорадов
адвокат у Новом Саду

АКТИВНОСТИ У. И. А. ДО КРАЈА 1991.

Међународна унија адвоката програм активности током 1991. године у којој је доминирао 35. конгрес у Снудад Мексику и потписивање Повеље о правди за сваког у Морелији, довршиће сесијама у Букурешту (19—23. септембар) и Софији (17—20. октобар) на тему „Организација професије у Румунији и Бугарској, у поређењу са осталим светом, професионална етика и развој законодавства”.

Очекује се да ће овом скупу присуствовати председник Уније г. Хенри Грондин и бивши председник г. Хуан Антонио Кремадес, са члановима Управног одбора Уније.

Иначе, осим ових скупова, У. И. А. је организовала сусрете и саветовања током 1991. године у Антверпену (Белгија), Риму, Болоњи (Италија), Толеду (Шпанија), Казабланци (Мароко).

Први скуп у 1992. години заказан је за 10. јануар у Њу Делхију (Индија).

INTERNATIONAL UNION OF LAWYERS

UNION INTERNATIONALE DES AVOCATS – UNIÓN INTERNACIONAL DE ABOGADOS
INTERNATIONALE ANWALTS-UNION – UNIONE INTERNAZIONALE DEGLI AVVOCATI

МЕБУНАРОДНА УНИЈА АДВОКАТА

XXXV конгрес — Мексико, 28—31. јул 1991.

ЧЛАНОВИ НОВОГ УПРАВНОГ ОДБОРА U. I. A.

Председник:	Henri Grondin (Квебек, Канада)
Бивши председник:	Juan Antonio Cremades (Париз и Мадрид, Француска и Шпанија)
Будући председник:	Léonard de Haas (Амстердам, Холандија)
Први потпредседници:	Mauro Rubino-Sammartano (Милано, Италија) Steven C. Nelson (Минесота, САД) Mario Stasi (Париз, Француска)
Генерални секретар:	Javier Sancho-Arroyo (Сарагоса, Шпанија)
Благајник:	Bernard Vatier (Париз, Француска)
Секретари радних група:	Albert-Louis Dupont-Willemin (Женева, Швајцарска) Garry Downes (Сиднеј, Аустралија)
Председник Конгреса 1992:	Dr. Helmar Lang (Диселдорф, Немачка)
Саветници председника:	Mabeth Bertrand-Henry (Лијеж, Белија) Miguel Estrada Samano (Мексико) Bernard Cahen (Париз, Француска) Sir Derek Bradbeer (Њукастл, Велика Британија) Frédéric Pacere (Буркина Фасо, Африка) Nicolae Cervini (Букурешт, Румунија) Dr. Yücel Sayman (Истанбул, Турска) K. K. Venugopal (Њу Делхи, Индија) Paulo Lins-E-Silva (Рио де Жанеиро, Бразил) Dr. Bernd Reinmüller (Франкфурт, Немачка) Bob Raven (Сан Франциско, САД)

Др Момчило Грубач

ред. професор Правног факултета у Новом Саду

ПОВОДОМ НОВОГ ЗАКОНА О УНУТРАШЊИМ ПОСЛОВИМА

Народна скупштина Србије донела је 16. јула о. г. нови Закон о унутрашњим пословима. Предлог закона који је припремила Влада, био је жестоко оспораван на самој седници Скупштине и бројним амандманима који су претходно били поднети. Ништа није помогло. Упркос ангажовању великог броја народних посланика, предлог Владе је постао Закон, готово без икаквих измена.

Најважнија замерка новом Закону је у неусаглашености његових појединих одредаба са Уставом Републике. Врло лако се може уочити да и овај Закон дерогира Устав, који је, иако својевремено оштро критикован од стране опозиције, неупоредиво шири, демократичнији и либералнији од многих закона који се сада у Народној скупштини доносе уз учешће опозиције, праћено њеним немоћним противљењем.

I. Нови Закон о унутрашњим пословима на неколико места, супротно Уставу, проширује број случајева у којима се грађанима могу ограничити уставом загарантована права и слободе. За одредбе Устава, да се слободе и права могу ограничити само кад је то уставом одређено и да се услови за остваривање појединих слобода и права могу утврдити законом само кад је то уставом предвиђено, — овај Закон много не мари. Навешћемо на овом месту неколико примера.

1. Одредба чл. 15. Закона гласи: „Ради заштите живота људи који су угрожени због масовног вршења кривичних дела или ако то захтевају разлози одбране Републике министар мо-

же, привремено¹ да ограничи или забрани кретање лицима на јавним местима или одређеним подручјима као и да нареди појединим лицима боравак у месту пребивалишта односно боравишта са обавезом јављања". — Грађанин коме је тако ограничена слобода кретања може захтевати судску заштиту од Врховног суда Србије у року од три дана, али поднети захтев не одлаже извршење мере (чл. 16).²

Напред наведене одредбе Закона установавају одступања од уставних гаранција о слободи кретања и настањивања у облику забране кретања на јавним местима или читавим подручјима и у виду неке врсте изолације у месту пребивалишта или боравишта грађана осумњичених од стране полицијске власти. Такав пропис, нити је у складу са Уставом, нити је легитиман.

Устав (у чл. 17) предвиђа да се слобода кретања грађанима може ограничити само у три случаја: а) ако то захтевају интереси вођења кривичног поступка (што је ствар кривичног процесног права, већ регулисана Законом о кривичном поступку), б) ако то траже интереси сузбијања заразних болести (што спада у здравствено законодавство) и с) ради одбране Републике, што је установа војног права. Слобода кретања и настањивања се не може ограничити из разлога одржавања јавног реда и мира, полицијским превентивним мерама овог закона. Према Уставу, органи унутрашњих послова таква овлашћења не могу имати, и због тога је ова одредба Закона противуставна.

Нови Устав Републике није случајно ускратио овлашћење полицији да грађанима ограничава слободу кретања. Такве мере, посебно изолација у било ком облику, нису легитимне и доводе до изопачења многе опште принципе права. То су мере изразито репресивне природе, које наступају пре и независно од учињеног деликта и без икакве везе са субјективном одговорношћу грађанина. То је супротно правном принципу да се репресија може примењивати само после извршеног деликта, и да се у правној држави може заснивати само на делу, а не на личности која још ништа није учинила. Ова одредба Закона отвара могућност оштре репресије, са неодређеним трајањем, у области тако значајне вредности за човека као што је слобода кретања, без које данас нема ни модерне културе, ни савременог живота.³ Власт министра унутрашњих пос-

¹ Реч „привремено“ овде значи неограничено, јер у Закону нигде није дат рок у коме ова мера може трајати.

² Захтев за судску заштиту Врховном суду се подноси кад подносилац сматра да му је кретање неосновано или непотребно ограничено и да је због тога претрпео штету (чл. 16). Сасвим је неубичајено да се захтев за превентивну судску заштиту једног уставног права условљава доказивањем штете која је наступила услед његове повреде.

³ Тако С. Пихлер, *Ограничење слободе кретања и настањивања као превентивна мера у заштити јавног поретка* (објављено у прошлом броју „Гласника“).

лова је огромна. Без образложења, без позива на законом предвиђени основ, без утврђене кривице, чак и без основане сумње, он може ограничити кретање човеку, који са претпостављеним опасностима од масовног вршења кривичних дела или за одбрану Републике, не мора имати никакве везе, чак ни територијално. До сада је примена сличних мера била могућа у ванредним приликама. Сада је дозвољена увек.⁴

2. Слично је и са одредбом члана 13. Закона, која полицији даје овлашћење да по дозволи суда одступи од уставног начела неповредивости тајне писма и других средстава општења, што обухвата и прислушкивање телефонских разговора. Према Уставу (члан 19), такво овлашћење полиција не може имати, јер се законом може предвидети само кад је то неопходно за вођење кривичног поступка или за одбрану Републике. Кривични поступак води суд, а не полиција, а ни одбрана Републике не спада у њену надлежност. Одступања од начела о слободи комуницирања кад је то потребно ради вођења кривичног поступка, детаљно су већ регулисана у Закону о кривичном поступку, и то сасвим другачије него у овом Закону: одлуку о томе доноси истражни судија на предлог општинског или окружног јавног тужиоца, пошиљка се отвара у присуству два сведока итд. Према новом Закону о унутрашњим пословима ту одлуку доноси председник Врховног суда Србије на предлог републичког јавног тужиоца или министра унутрашњих послова, неограничен унапред прописаним условима закона у којима то може чинити, и без икаквих гаранција за правилност предузете радње.⁵ Како ће се пракса снаћи, које ће одредбе примењивати и како ће решити колизију два закона, остаје да се види. — Према овом Закону, одступање од поменутог уставног права је могуће и из разлога „безбедности Републике“, што се разликује од „одбране Републике“, и што Устав не предвиђа као основ ограничења овог права. И на овом месту Закон органима унутрашњих послова додељује овлашћења других државних органа и тако узурпира туђу надлежност, истовремено проширујући уставне основе по којима се могу ограничити поједине слободе и права човека.

3. Крупних недостатака има и у одредбама члана 11. Закона. Ваљда из страха да не звучи сувише грубо, ту се погрешно говори о овлашћењу полиције да *ограничи кретање* (уз задржавање до 24 сата) грађанима који нарушавају јавни ред и мир, уместо о овлашћењу на *лишавање слободе*, о чему се овде уствари ради. Могућност да лиши слободе грађане који

⁴ Ограничење слободе кретања и настањивања могуће је сада и према Закону о мерама за случај ванредног стања („Сл. гл. Републике Србије”, 19/91), — чл. 6.

⁵ Одлука Врховног суда је деклараторна (да се може одступити од начела неповредивости тајне писма и других средстава општења), а које мере ће на основу тога бити одређене (узашћење писама, прислушкивање разговора или нешто друго), ствар је министра унутрашњих послова (чл. 13. ст. 1. и 3).

нарушавају јавни ред и мир и тиме угрожавају безбедност других грађана, природно је и на уставу засновано овлашћење полиције.⁶ Није јасно само што се сваки такав грађанин задржава у полицији до 24 часа, уместо да се без одлагања спроведе судији за прекршаје, као што се у случају кривичног дела, по правилу, спроводи истражном судији. Време потребно за састављање прекршајне пријаве је минимално, а она се може предати и судији за прекршаје у записник. Задржавање би могло бити предвиђено изузетно, само ако спровођење судији за прекршаје није могуће (нпр. услед великог броја лица лишених слободе, истека радног времена судије за прекршаје, алкохолисаног стања ухапшеног и сл.).

II. У погледу напред изложених питања можемо закључити да нови Закон није ништа бољи од досадашњег, иако се, судећи по намерама уписаним у нови Устав, основано могао очекивати напредак управо у области овог законодавства. Постоји, међутим, једно питање у коме је нови Закон несумњиво гори од ранијег. То је питање организације и надлежности службе државне безбедности. Нови Закон уопште не одређује структуру службе унутрашњих послова, за коју се до сада знало да се састоји из три дела: државне безбедности (заштита уставног поретка), јавне безбедности (заштита живота и личне сигурности грађана) и осталих унутрашњих послова. О служби државне безбедности било је до сада у закону десетак посебних одредаба. Сада Закон о томе ћути. Мало је вероватно да служба државне безбедности, коју другачије зову тајна или политичка полиција, више неће бити. Вероватније је да ће она бити организована мимо закона, посебним актима политичких фактора и извршне власти. На такав закључак упућују одредбе Закона према којима се „за обављање одређених послова у министарству унутрашњих послова образују организационе јединице, чију организацију, делокруг, подручја и седишта утврђује министар“ (чл. 6), који „прописује начин обављања послова министарства унутрашњих послова и даје упутства за њихово обављање“ (чл. 7). И до сада су организација службе државне безбедности, начин њеног рада и овлашћења били законом уређени само делимично, и због тога добрим делом изван друштвене контроле. Сада о тој служби у закону нема ништа, што може да значи да ће њено уређење бити потпуно препуштено нахођењу једног министра, и да се она никако неће моћи контролисати. Шта из тога може произаћи, није тешко претпоставити.

⁶ Основ за ово овлашћење полиције је у одредби чл. 15. Устава која гарантује неприкосновеност слободе човека и установљава изузетну могућност да грађанин буде лишен слободе само у случајевима и у поступку који су утврђени законом. Основ није у одредби чл. 17. Устава, као што Закон погрешно узима, јер се та одредба односи на слободу кретања и настањивања и могућност њеног ограничавања, о чему се овде не ради.

Живојин Гајић
судија Општинског суда, Сомбор

КОРОЗИЈА АУТОМОБИЛА И ГАРАНЦИЈА

Да ли је корозија аутомобила недостатак ствари за коју произвођач и продавац одговарају по основу гаранције или је реч о максими *de minimis non curat lex* када мана ствари не смета у озбиљној мери њеној нормалној употреби у ком случају купцу не стоје на располагању предвиђена правна средства. Ако се у већој мери пре истека гарантног рока појави корозија а без обзира на то, све време аутомобил је без проблема коришћен, произвођач је гарантовао да ће исти у току одређеног времена од предаје купцу исправно функционисати. У тој фази појава корозије на неколико аутомобила је само естетски недостатак, а тек касније после више година, нарочито при крају века трајања она је и функционални недостатак. Због пропуста у току производње, због неквалитетног рада или неквалитетног материјала, недостатак који је постојао у зачетку у време предаје скривен, касније у све већој мери избија на површину, нагриза важне делове и без сумње стоји обавеза продавца и произвођача по основу гаранције. Појам мане односно исправног функционисања из чл. 501 Закона о облигационим односима треба шире тумачити поготово ако би купац право остваривао по основу одговорности за материјалне недостатке. Члан 479 Закона о облигационим односима преузео је решења Хашкот Једнообразног закона о међународној продаји телесних покретних ствари и каже да материјални недостаци постоје између осталог ако ствар нема потребна својства за њену редовну употребу или за промет, затим ако ствар нема својства и одлике које су изричито или прећутно уговорене односно прописане. Подразумева се да нов аутомобил склон корозији и који ће убрзо бити захваћен корозијом има мању тржишну вредност кад би недостатак био познат продавцу и купцу. Далеко би ствар била јаснија да је Закон о облигационим односима у два поменута члана и вредност изричито поме-

нуо како то чине одређени закони. По италијанском Грађанском законнику „продавац је дужан да гарантује да продата ствар нема мана, које је чине неподобном за употребу којој је намењена или јој одузимају, у знатној мери, вредност”. И Грађански законик Пољске говори поред употребљивости и о смањењу вредности ствари. Немачки Грађански законик говори о мани која укида или смањује вредност или способност ствари за уобичајену или уговором предвиђену употребу. По Code civil-у мане треба да чине ствари неподобним за употребу или је ствар са умањеном могућношћу употребе, тако да купац да је за то знао не би ствар ни купио или бар не по тој цени. Значи није довољно да је реч само о естетском недостатку, да је реч о умањеној вредности него то истовремено мора утицати на употребљивост ствари.

Закон о облигационим односима у члану 501 говори о гарантном листу којим произвођач гарантује исправно функционисање ствари у току одређеног времена, рачунајући од њене предаје купцу. Купац може, ако ствар не функционише исправно захтевати како од продавца тако и од произвођача да ствар оправи у разумном року или ако то не учини да му уместо ње преда ствар која функционише исправно. Аутомобил на ком се много више од уобичајеног, просечног, појавила корозија, функционише исправно. У гарантном року то је само естетски недостатак и ако би се уско тумачио члан 501 ст. 1 Закона о облигационим односима не би било услова за одговорност по основу гаранције за исправно функционисање ствари. После више година то већ може бити узрок пропадања каросерије, угрожена је безбедност путника и тд. Значи, аутомобил функционише исправно али купац мора захтевати поправку или замену у року иначе губи право. Пропис из чл. 501 ст. 1 300 који говори о одговорности по основу гаранције одговара пропису о праву купца на испуњење уговора у случају материјалних недостатака ствари у ком се исто говори о захтеву за уклањање недостатка или предаји друге ствари без недостатка. Код одговорности на основу гаранције купац мора прво тражити поправку па ако у одређеном року ствар не буде поправљена може тражити другу исправну ствар за разлику од одговорности због материјалних недостатака где купац има право да се определи хоће ли тражити ово или оно.

Закон о стандардизацији предвиђа да гарантни лист мора имати елементе и податке између осталог изјаву о гаранцији и условима исте, те гарантни рок, гаранцију да ће се неисправан производ ако се не изврши поправка у одређеном року, заменити новим производом. Реч је о императивном пропису. Услов је да се недостатак појавио у оквиру гарантног рока. Закон говори о гаранцији за квалитет односно за исправно функционисање производа, о техничкој и конструкционој сигурности, о дужности произвођача да у току процеса рада испуњава техничко технолошке и друге услове и захтеве одређене стандардима, да врши контролу посебно пре стављања ствари у промет,

о заштити потрошача у погледу квалитета производа. Закон о стандардизацији је *lex specialis* у односу на ЗОО и он га допуњује. Имајући у виду прописе једног и другог, те подзаконска акта на основу изјаве о гаранцији и гарантног листа стоји право купца и обавеза произвођача и продавца на поправку односно замену аутомобила. Обавеза гаранције почива на самом закону, а због чега је закон установљава види се из истог. Неиздавање гарантног листа је привредни преступ са предвиђеном казном. Коју грађанско правну заштиту има купац, да ли само по Уговору за материјалне недостатке или и на основу института одговорности по гаранцији што је за њега повољније. Мишљења смо да ово друго право стоји и кад без обзира на законску обавезу произвођача, односно продавац не изда гарантни лист, или кад изјава о гаранцији не садржи све неопходно ако је обавеза довољно одређена у пропису.

У складу са свеопштим развојем технологије, свемирског доба, компјутеризације и роботизације, произвођачи аутомобила успели су побољшати квалитет, поузданост, посебно и код начина израде и заштите каросерије. Отуда и тенденција ширења права купца и обавеза произвођача и продавца и у вези гарантног рока и обима гаранције, услова одржавања. Деценију уназад гарантни рокови су били 6 месеци, данас су 12 месеци. За одређене делове као што је каросерија 3 па и 6 година од произвођача до произвођача. Купци једне марке аутомобила добили су гаранцију за „све недостатке у материјалу или фабричке прешке“. Купци аутомобила другог произвођача исте земље добиће данас гаранцију којом се овај обавезује заменити или поправити све дефектне делове у року од 45 дана од дана пријављивања иначе следи замена возила или враћање новца. Не каже се ко врши избор. Код неких произвођача гарантни рок је без обзира на пређене километре, код других као код великог шведског произвођача са далеког истока рок је 12 месеци или 20.000 пређених километара. Како стоји ствар са нашим највећим произвођачем. Током времена услови гаранције су се у реченом смислу мењали. Данас у истима у тачки 2 стоји да гарантни рок износи 12 месеци и рачуна се од датума предаје аутомобила купцу и није условљен бројем пређених километара. У том року ће произвођач о свом трошку и превозу обезбедити исправно функционисање аутомобила — отклањање недостатака и неисправности, ради којих аутомобил не функционише, неправилно функционише или његова даљна употреба није безбедна. У тачки 3 даје се допунска гаранција за склопове, погонске групе и трансмисије још 2 године или 40.000 km, то је под „а“ и под „б“ допунска гаранција за квалитет израде и антикорозивне заштите каросерије која траје од датума предаје аутомобила купцу до истека 3 год. без обзира на број пређених километара. Допунским гаранцијама произвођач изјављује да ће и после истека гарантног рока из тачке 2 а то значи 12 месеци да обезбеди исправно функционисање склопова наведе-

них под тачкама „а” и „б”, тако што ће о свом трошку да отклања функционалне недостатке и неисправности које купац пријави у периоду њиховог трајања. Допунском гаранцијом за каросерију произвођач гарантује да ће да отклања и следеће недостатке и неисправности које купац пријави у периоду њеног трајања — 3 године: — Недостатке и неисправности, који су од утицаја на век исправне функције и употребе каросерије (корозија виталних — носећих елемената каросерије на спојевима и унутрашњим затвореним површинама). Ако их купац пријави у гарантном року аутомобила (до истека 12 месеци), произвођач ће у њиховом отклањању да примењује одредбе гаранције аутомобила из тачке 2. — Недостатке у изради и антикорозивној заштити каросерије који, зато што се могу отклонити поправком или заменом делова, нису од утицаја на век њене исправне функције и употребе. По основу допунских гаранција произвођач има једину обавезу да о свом трошку, не укључујући трошкове превоза отклања пријављене недостатке и неисправности. Код рекламација, које су предмет допунских гаранција, произвођач и купац могу да договарају почетак и рок оправке аутомобила. У крајњем случају могу да постигну споразум да се рекламација уместо поправком реши на други начин — под условима које је произвођач прописао за тај вид решавања рекламација. Између осталог стоји да ће рекламације које су предмет гаранције из тач. 2 произвођач решити заменом аутомобила ако купац није сагласан да поправка у сервису траје дуже од 45 дана. Предмет гаранције нису између осталог неисправности, које су последица нормалних трошења. Купац је дужан у најкраћем року или по договору да стави аутомобил на располагање произвођачу односно сервису ради отклањања недостатака и неисправности које је уочио.

Продавац односно произвођач ових аутомобила кад усваја приговоре, рекламације купаца и изражава спремност дати у замену други, нов и исправан аутомобил због тога што је нерационално аутомобил поправљати јер се са успехом то и не може учинити или се не исплати, условљава замену обвезивањем купца на исплату одређеног износа на име амортизације возила које враћа. Купци се понашају на три начина, једни прихватају и испуњавају ову обавезу, други да би добили други аутомобил потписују уговор, уплаћују противвредност амортизације а већ у уговор уносе клаузулу да ће новац тужбом тражити назад као стечен без основа, трећи одбијају овакав споразум и покрећу спор за замену возила пред судом. У вези овога нема искристалисаног става судске праксе. Тако се може поменути спор у ком је првостепени суд заузео становиште да амортизација иде на терет купца, а другостепени суд обрнуто или други предмет у ком је противтужба продавца уважена и купац обавезан да овом исплати накнаду за амортизацију возила. Оваква одлука првостепеног и другостепеног суда преиначена је одлуком ревизијског суда, те је одбијен противтужбени захтев којим продавац тражи обвезивање купца да исплати

противвредност амортизације возила које по пресуди купац треба да врати, а пресудом је обавезан продавац да купцу изда ново возило. Став је ревизијског суда да продавац нема право захтевати од купца накнаду нити за амортизацију нити за употребу возила као предмета купопродаје. Утврђена обавеза продавца је доспела по постављеном основаном захтеву купца ради замене купљене ствари и на туженог — противтужноца као уговорну странку у дужничкој доцњи (чл. 324 300) прелази ризик умањене вредности ствари која је остала код друге уговорне странке, како по чињеничном основу амортизације тако и по основу употребе исте ствари. Са становиштем које је дословно изнето тешко би се могли сагласити. У конкретном случају аутомобил је купљен октобра 1984. године, тужба је поднета септембра 1986. године или при крају гарантног рока од 2 године везано за корозију, првостепена пресуда донета је марта 1990 године, те је утврђено да је од куповине прошло 5 година 4 месеца и 21 дан. Аутомобил је све време коришћен и прецизније био је у функцији због сервиса и поправке 5 година, 1 месец и 12 дана и прешао је преко 72.000 km. Утврђено је да је 58,5% аутомобил амортизован вожњом а 15% му је умањена вредност због каросерије односно неадекватне антикорозивне заштите. По ревизијском суду продавац је у дужничкој доцњи са предајом што стоји али није у доцњи са предајом амортизованог, него новог исправног аутомобила. Ни онај кога је по пресуди купац дужан вратити продавцу није у стању са умањеном вредности због било каквог ризика. Чл. 456 и 502 ст. 2 Закона о облигационим односима говори о ризику случајне пропасти или оштећења. Овде је реч о свесној употреби и хабању ствари по присвајању њене употребне вредности. Иако се то подразумева и овај као и многи произвођачи у гарантном листу изричито наводе да гаранција не обухвата нормалну амортизацију делова. Неки произвођачи за одређене делове аутомобила признају на терет гаранције 75% износа од вредности до 10.000 пређених километара, 50% износа до 15.000 пређених километара и 25% износа до 20.000 пређених километара. Овде је на одређен начин амортизација подељена, конкретно у вези пума на точковима. Што се тиче амортизације и хабања аутомобила није реч о нечему што је у самој ствари већ у понашању купца. Основна обавеза продавца је да купцу по уговору преда нов исправан аутомобил. Да је ову обавезу продавац испунио после 5 или 10 година купац би и поред тога имао амортизован аутомобил који због тога далеко мање вреди. Продавац овде одговара само у мери и сразмерно недостатку на који се односи гаранција или ако би захтев био по основу уговора и одговорности за материјалне недостатке сразмерно мани или њеном узроку који је постојао у време испоруке. Супротно мишљење је да је захтев продавца за исплату противвредности употребе возила што има свој одраз и на тржишну вредност истог, неоснован, било је у реду у време кад је гарантни рок

био 6 месеци. У вези корозије данас се дају рокови и 6 година. И за 3 године интензивног коришћења возила за нека занимања, аутомобил може бити амортизован. Купац аутомобила на ком се корозија појавила после пар месеци може да је (уочи) и пријави последњег дана шестогодишњег рока и да добије нов аутомобил место амортизованог. Због тога су боља решења у законима земаља по којима се даје гарантни рок, али се недостатак мора пријавити одмах, односно у одређеном року од уочавања под претњом губитка права, као што је члан 1512 који каже: „Ако је продавац гарантовао исправан рад продате ствари, купац је дужан, изузев у случају супротне нагодбе, да продавцу пријави недостатак у року од 30 дана од његовог откривања, под претњом губитка права. Тужба застарева по истеку 6 месеци од откривања недостатка.”

Једно од основних начела облигационог посебног уговорног права је начело еквивалентности, једнаке вредности узајамних давања. У интересу заштите саусе уговора у вези овог принципа је и одговорност за физичке недостатке ствари и одговорност по гаранцији. Купац купује аутомобил, у ствари употребну вредност истог а она се огледа у употреби на одређен начин кроз одређено време. Купац је за то дао противвредност. Ако након 3 или 6 година добије нов аутомобил свакако је нарушено начело еквиваленције. Ако би се продавац оглушио о обавезу оправке или замене по чл. 504 Закона о облигационим односима, купац може раскинути уговор или снизити цену. Ако се определи за снижење цене, он сигурно не може тражити снижење цене настало амортизацијом. Зашто накнаду амортизације не бе могао тражити продавац који се није оглушио о обавезу замене аутомобила.

Постоји мишљење да амортизација само до истека гарантног рока 12 месеци или до одређеног броја пређених километара овисно о садржини гарантног листа не би требала ићи на терет купца, а након тога да. Тешко је замислити могућност да се за 12 месеци корозија појави у тој мери да утиче на исправно функционисање као што је то код других недостатака који су претежно и отклоњиви те ређе долази до замене. Мора се водити рачуна о поменутом начелу и о лепој изреци *Iheringa* да правда захтева праведан однос двају престација.

Овим написом нисмо желели дати одговоре на поменута питања. Намера је била указати на проблем и потаћи друга мишљења како би се нашла законита решења и отклонио раскорак норме и понашања оних којима је норма намењена и судске праксе.

Проф. др Бранко Мораит
Правни факултет, Бања Лука

ДА ЛИ ПОСТОЈИ ОПШТИ ИНТЕРЕС ЗА НАДЗИБАВАЊЕ ЗГРАДА И ПРЕТВАРАЊЕ ЗАЈЕДНИЧКИХ ПРОСТОРИЈА У СТАНОВЕ?

Као један од важних закона за спровођење стамбене реформе донесен је и у САП Војводини Закон о надзибавању зграда и претварању заједничких просторија у станове („Службени лист САП Војводине”, бр. 20/87 и 24/87).

Упркос присутним „добрим намјерама” законодавца у пракси се, од стране грађана, појавио значајан отпор његовој примјени. Незадовољство грађана иде до оспоравања уставности многих одредаба овог Закона. Грађани своје незадовољство одредбама Закона о надзибавању концентришу око слиједећих питања:

— Законом се непрецизно одређује значење позитивног или негативног мишљења (става) грађана-станара, односно што се Законом омогућује претварање заједничких просторија у станове без сагласности станара;

— што се, поред носилаца станарског права и етажним власницима одузима трајно коришћење заједничких просторија и других заједничких дијелова зграде исплатом накнаде у висини прометне вриједности тих просторија и, тиме, погоршавају њихови стамбени услови;

— што се прописује да општи интерес за надзибавање зграда и претварање заједничких просторија у станове утврђује скупштина општине и што се против њене одлуке не може изјавити жалба.

Законом САП Војводине о надзибавању... које ове примједбе грађана оспоравају прописано је, између осталог:

— да је надзибавање стамбених зграда у друштвеној својини од општег интереса ако се тиме обезбјеђује изградња ста-

нова под повољнијим условима, рационалније коришћење простора и градског грађевинског земљишта у складу са урбанистичким плановима и да општи интерес утврђује скупштина општине (члан 2);

— да се претварање може вршити под прописаним условима за изградњу стана, без угрожавања стабилности зграде и тако да неће утицати на несразмјерно повећање трошкова одржавања зграде, да се обезбеди замена просторија за сушење рубља и да претварање знатније не погорша употребљивост појединих делова зграде и услове коришћења зграде (члан 9);

— да ће мишљење скупа станара по службеној дужности затражити општински орган управе надлежан за стамбене послове и да ће се, ако скуп станара не достави тражено мишљење у року од 30 дана, сматрати да је мишљење дато (члан 12).

У овом излагању поћи ћемо од премисе постојања хијерархије правних аката у нашем правном систему. То имплицира у првом реду премису по којој су уставом зајамчена права грађана по свом правном значају „јача“ од законом утврђених права грађана. То стога што су уставне норме јаче правне снаге од законских норми. У овом случају право на надзивање и претварање заједничких просторија у станове је законско право. Када се стекне на начин утврђен посебним законом оно је по својој правној природи субјективно, условно и акцесорно право. По нашем мишљењу које ћемо покушати образложити право на надзивање и... је зависно од воље титулара основног права и представља изведено субјективно право на терет основног субјективног права, а не општи интерес. Примјера ради СТАНАРСКО ПРАВО зајемчено је грађанима у члану 164 Устава СФРЈ, *право својине* на стамбене зграде и станове зајемчено је Амандманом XXIII тачка 1. на Устав СФРЈ којим је замијењен став 2 члана 78 Устава СФРЈ. ПРАВО ЗАКУПА СТАНА утврђено је у члану 164 став 2 Устава СФРЈ и одређено да се уређује законом, а ПРАВА ДРУШТВЕНО-ПРАВНИХ ЛИЦА у погледу непокретности чланом 25 Устава СФРЈ. Ова права друштвено-правних лица могу се уз одговарајућу накнаду одузети или ограничити само ако то захтијевају на основу закона утврђене потребе планског уређења простора, или изградња објеката од друштвеног значаја или други законом одређен општи интерес. Сматрамо да се правом на надзивање и претварање заједничких просторија у станове не иде на задовољавање потреба планског уређивања простора нити изградње објеката од друштвеног значаја, а не постоји ни посебни, законом који је сада оспоред, присутан општи интерес. Друштвени интерес или потребе планског уређења простора задовољене су планском изградњом постојеће (изграђене) стамбене зграде. Надзивање и претварање зај. просторија у станове само је „интерно“ адаптирање стамбеног и помоћног простора које не утиче на просторно значење објекта. Даље, смисао објекта од друштвеног значаја немају адаптиране или новоформиране просторије створене надзивањем или претварањем заједнич-

ких просторија у станове. Остаје још да се расправи питање постојања ОПШТЕГ ИНТЕРЕСА за надзиђавање и претварање заједничких просторија у станове. Према оспореном пропису општи интерес је присутан ако се овим видом стамбене изградње или доградње обезбјеђује изградња станова под повољнијим условима, рационалније коришћење простора и градског грађевинског земљишта. Ако ових погодности нема или има (што је фактичко питање) постојаће или не општи интерес. Уставно-правно је питање да ли је овакво формулисање општег интереса уставно. Амандманом XIV тачка 8 укинута је одредба члана 54 Устава СР Србије, тј. укинуте су СИЗ-е у стамбеној области које су водиле политику стамбене изградње. Донесен је нови Закон о стамбеним односима СР Србије (у даљем: ЗСО) од 20—II—90 објављен у Сл. гл. СР Србије 12/90 по којем је напуштено раније опредјељење да друштво треба сваком грађанину да ријешити стамбено питање. У члану 2 ЗСО уређено је да радни људи и праћани задовољавају стамбене потребе сопственим средствима и то: изградњом, куповином или закупом стана. Без обзира што Закон о надзиђавању према члану 62 ЗСО није престао да важи то не значи да је у складу са новим ЗСО који важи на цијелој територији СР Србије. Стога оспорена одредба члана 2. Закона о надзиђавању САП Војводине по којој је: надзиђавање стамбених и стамбено-пословних зграда у друштвеној својини ради изградње станова и претварање заједничких просторија у станове у тим зградама од општег интереса ако се тиме обезбјеђује изградња станова под повољнијим условима, рационалније коришћење простора и градског грађевинског земљишта у складу са урбанистичким плановима, у колизији је, по нашем мишљењу, са смислом и духом новог ЗСО. Према члану 2. ставу 1. ЗСО стамбена изградња је лична ствар грађана и не реализује се из оквира друштвено-узмјерених средстава за стамбenu изградњу ради задовољавања личних и породичних стамбених потреба. Према Амандману XX на Устав СР Србије из 1989. г. у тачци 1. грађанима је зајемчено право својине на стамбене зграде и станове *без ограничења* и утврђено право власника да стан даје на коришћење другом и по том основу стиче доходак. Према томе по новој правној регулативи и изградња станова и коришћење станова су у приватно-правном режиму, а не у друштвено-својинском правном режиму као еманацији општег интереса. С обзиром на изнесено у општи интерес не улази више „обезбјеђење изградње станова под повољнијим условима“. Тиме би се могли изиграти други административни и фискални прописи и повриједити јавни интерес.

Сада бисмо се осврнули на члан 9 оспореног Закона о надзиђавању како бисмо утврдили *правни режим заједничких просторија односно њиховог коришћења*. Режим заједничких дијелова у вишестамбеној згради у друштвеној својини, по својој садржини и природи, одговара праву заједничке недјељиве својине коју имају сопственици станова у породичним стамбеним зградама са више станова.

У литератури се овом праву придаје стварноправно дејство и оно своме титулару даје овлашћење да заједничке дијелове користи, али је недјеливо од права које неко има на посебном дијелу зграде (има акцесорни карактер и дијели правну судбину основног права) што значи да нема самосталан значај нити се изоловано може налазити у промету. Према Закону о својини на дијеловима зграда општински суд на предлог једног етажног власника одлучује да ли ће се извршити одређене оправке, преправке, водећи рачуна о њиховој оправданости и цјелисходности, ако нема СПОРАЗУМА власника свих посебних дијелова зграде. У смислу члана 5 став 3 Закона о власништву на дијеловима зграда (Сл. л. СФРЈ, бр. 43/65 и 57/65) таванске просторије у породичној стамбеној згради су заједничко и недјеливо власништво. Члан 8 ЗОСПО прописује да се право својине може одузети или ограничити само уз услове прописане законом у складу са уставом.

Према члану 14 став 3 тачка 4. ЗСО уговор о коришћењу стана садржи и одредбе о коришћењу и одржавању заједничких просторија и уређаја у згради и о коришћењу земљишта које служи за редовну употребу зграде. У члану 29 ЗСО регулисан је начин коришћења стана и заједничких просторија и уређаја. Уговор о коришћењу стана престаје под условима одређеним законом, што значи да док се извршавају уговорене обавезе нема разлога за отказивање овог односа. Уговор о коришћењу стана по сили закона када постоји друштвени (општи) или јавни интерес и то: 1) рјешењем о експропријацији зграде (дијела зграде) или административним преносом, 2) претварањем цијеле зграде у објекат за војне потребе рјешењем Савезног секретара за народну одбрану и 3) ако надлежни општински орган рјешењем утврди да је зграда склони паду, нехигијенска и опасна по живот и здравље људи и саобраћај. За станове у друштвеној својини према члану 44 став 1 ЗСО: „одржавање . . . мора да се организује тако да се обезбеди стална исправност, употребљивост и сигурност свих виталних делова, уређаја инсталација и опреме зграде као целине, који служе свим корисницима зграде, независно од тога ко је носилац права располагања, односно својине на деловима те зграде односно њен корисник”. Из ове одредбе члана 44 став 1 ЗСО произлази да је у колизији са чланом 9 став 1 тачка 5 Закона о надзиђивању по којем је услов: „да претварање неће знатније погоршати употребљивост појединих делова зграде и услове коришћења зграде.” Ова одредба је противријечна са сталном обавезом одржавања стамбене зграде са побројаним припадницима. Осим тога она је противурјечна сама са собом и са природом ствари, јер претварање заједничких просторија у станове односно надзиђивање ће, по природи ствари, погоршати употребљивост и услове коришћења зграде у толикој мјери да ће потпуно лишити носиоце станарског права њиховог овлашћења из уговора о коришћењу стана, а етажне власнике и носиоце пра-

ea располагања њихових правних овлашћења на ствари. У погледу спорног члана 12 Закона о надзиђавању који на правно нејасан начин уређује мишљење станара сматрамо да у складу са природом и значајем станарског права као уставом загарантованог мишљења станара мора имати значај сагласности за надзиђавање или претварање а спор по том питању око противљења појединих станара треба ријешавати редовни суд (а не орган управе) по аналогiji са сувласничким спором. Осим тога, а с обзиром да су титулари на становима не само носиоци станарског права, већ и етажни власници односно носиоци права располагања то се одредбом члана 12 Закона о надзиђавању вријеђају права не само једне категорије субјеката већ свих заједно а нарочито етажни власници и носиоци права располагања који се искључују из поступка давања мишљења о надзиђавању односно претварању заједничких просторија у станове. Одредба члана 12 ставови 3 и 4 су несасгласни са одредбама ЗСО. Према члану 9 ЗСО носилац права располагања на стану у друштвеној својини (давалац стана на коришћење) самоуправним општим актом, односно прописом уређује услове и начин располагања својим становима. Према члану 9 став 3 ЗСО: „станови у друштвеној својини могу да се користе по основу станарског права. „Значи да је носилац станарског права овлашћен да трајно и несметано користи стан на начин под условима утврђеним члановима: 13 до 16, 18, 32, 36, 37, 38. и 60 ЗСО. Овим Законом уређено је станарско право као уставом загарантовано право, дат је његов обим и садржај и други прописи (*lex specialis*) не могу у овим питањима бити са њим у колизији. Овај Закон примјењиваће се и у материји надзиђавања и претварања како је и предвиђено самим Законом о надзиђавању... у члану 5. Сагласност за надзиђавање и претварање која се тражи од скупа станара као мишљење не улази само у обим овлашћења носиоца станарског права, јер је то дио овлашћења и носиоца права располагања као и етажних власника и од свих би требало добити (односно тражити) сагласност. Само таквим законским ријешењем у којем би се обезбиједила сагласност носиоца права располагања, станарског права и етажних власника могло би се ово правно питање сматрати правилно постављеним и у складу са уставом. Према томе мишљење скупа станара бит ће правно релевантно ако га дају носиоци права својине на посебним дијеловима зграда и закупци и носиоци станарског права (члан 48 став 2 ЗСО), и њихово мишљење је одлучујуће, јер према члану 48 став 4 ЗСО између осталог: одлучује о начину коришћења заједничких просторија. Према овој одредби која се сагласно члану 5 Закона о надзиђавању примјењује и код надзиђавања мишљење скупа станара је одлука збора станара и као таква правни основ за претварање или надзиђавање. На крају остаје да размотримо однос Закона о надзиђавању и Закона о експропријацији („Сл. гл. СР Србије 40/84). Општи интерес према ЗЕ је јавноправни интерес. Експроприсати се могу само непокретности

на којима постоји право својине. Изузетно непокретности се могу експроприсати у циљу преуређења (адаптације) објекта за потребе ЈНА или одбране или безбедности земље. Ово посебно истичемо, јер су радови који представљају претварање или надзиђавање заправо *адаптације објекта*. Носиоци станарског права сами немају право на адаптације нити се експропријација може вршити у корист грађана осим изузетно ради постављања водоводних цијеви, електричних и телефонских каблова, гасовода, канализације или другим случајевима одређеним законом. Као корисници експропријације јављају се друштвена правна лица ради (за нас интересантних) радова од општег интереса (изградње насеља или подизања стамбених и пословних зграда). Према литератури (Б. Весковић — Коментар закона о експропријацији, Сарајево 1987. г. стр. 46 и 49 под појмом „изградња објекта” не може се сврстати мања адаптација зграда чак и када би се тиме измијенила намјена зграде. Према судској пракси „Мања адаптација зграде за становање (адаптирање просторија на I спрату зграде у собе за становање), не оправдава примјену прописа о експропријацији, јер не представља општи интерес из члана 1. „Пресуда Савезног врховног суда, бр. Уж. 3025/57 од 7 —VI—1965, Збирка судских одлука, 1957, књига II, свезак II, стр. 148). Према поменутом Коментару ЗЕ — ако би се вршила адаптација — реконструкција зграде већег обима (дозивања, проширивања и сл.) која би довела до квалитетно новог објекта чија вриједност знатно премашује вриједност ранијег објекта, онда би се могла вршити експропријација, јер би се радило о сврси какву има у виду Закон о експропријацији. Одузимање, ограничење и пренос права на непокретностима у *друштвеној својини* је могуће ако то захтијевају на основу закона утврђене потребе планског уређивања простора, изградња објеката од друштвеног значаја или други законом одређени општи интерес на начин који је овим законом одређен за експропријацију. По нама, и према оном што смо на почетку изнијели претварање заједничких просторија (и надзиђавање) због свог обима тешко да може спадати у подручје примјене Закона о експропријацији, а друга правила не могу дозволити захвате које предвиђа Закон о надзиђавању... Тешко је претпоставити да радови тога обима представљају општи интерес. Ако се прихвати наша раније изнијета аргументација да Законом о надзиђавању утврђен општи интерес више не постоји и из разлога што је донесен нови ЗСО са одредбама које стамбену изградњу препуштају индивидуалном интересу, тада је једина преостала правна чињеница која може оправдати претварање заједничких просторија у станове или надзиђавање, али уређена на начин како смо овдје изнијели а не како је уређено Законом о надзиђавању... Излаз из овог правног стања није могућ без измјена и допуна Закона о надзиђавању и усклађивања са Уставом и новим правним режимом стамбене реформе. Ако би се могло говорити о експропријацији тада би се одређивање правичне накнаде требало пре-

пустити ријешењима у Закону о експропријацији. Пошто се, по нашем мишљењу овдје не ради о експропријацији (или аналогном институту) расправљање питања уређивања правичне накнаде и улагања у тај проблем на такав начин сматрамо беспредметним. Овдје се не ради о надзиђавању и претварању заједничких просторија (ради обезбјеђења изградње станова под повољнијим условима, рационалног коришћења простора) у општем, већ у *индивидуалном интересу*. Као што је познато међусобни односи приватних интереса не уређују се законским прописима већ се препуштају диспозицији субјекта, аутономији њихових воља и уговорима приватног права. Осим тога Законом о надзиђавању и његовим оспореним али и осталим одредбама, услед немогућности утврђивања општег интереса и примјене адекватних правних ријешења Закона о експропријацији могу се битно погоршати услови живота и рада власника и корисника непокретности и тако се с њим битно нарушава правна, социјална и лична сигурност и правни поредак заснован на Уставу СФРЈ. Због неуставности својих ријешења јасно је да се њиме нарушава право власника непокретности да чувају радом створене вриједности животне средине и да спријечавају и отклањају штетне посљедице које могу угрозити животе и здравље људи, јер се неуставно модификује режим својинских права на некретностима. Сигурни смо да у вишестамбеним зградама у друштвеној својини постоје просторије које су због измјена у вршењу комуналних дјелатности или промјене у задовољавању хигијенских потреба људи постале некориштенне. Вјерујемо да су стамбене потребе бескућника у великим градовима од огромног друштвеног значаја. Али сматрамо да се техничке претпоставке за искоришћавање таквих простора и њихово привођење стамбеној сврси мора синхронизовати са правима грађана која већ постоје над тим просторима. Стога сматрамо да је важећи Закон неуставан и да се мора измијенити у том смислу да трећа лица или неки од правних овлашћених на друштвеној стамбеној згради на организован начин у складу са својим потребама и интересима који се не сукобљавају са друштвеним (јавноправним) интересима изврши надзиђавање или претварање заједничких просторија у станове, што подразумијева позитивну сагласност правних овлашћеника на начин и по поступку одређен законом и судско ријешавање спорова који настану по том питању у што улази и питање одређивања одговарајуће накнаде за одрицање правних титулара трајно и дјелимично од својих права.

Драган Бабић: ПРАВО И МОРАЛ
Осијек, ЦИТРО, 1987, стр. 142

Д. Бабић је овом књигом дао есеје из филозофије права у којима покушава да да систематизацију различитих схватања о односу права и морала. То је свакако најзначајније питање филозофије права, али и шире, јер нема правног мислиоца који се тим питањем није макар узредно позабавио. То је истовремено и питање које је од великог значаја за правну праксу јер нема тог правног поступка који се није у аргументацији одговарајуће правне одлуке позабавио и моралним судовима. Зато је у модерним условима практично правно питање да ли се правне одлуке могу подупирати моралним ставовима и којим, тј. чијим моралним ставовима (јер је морал субјективан) још увек отворено теоријско и практично питање.

Аутор полази од Хартовог става да се право и морал морају разграничити као две разноврсне појаве. Право је подложно верификацијама посредством формалне логике а морал није јер је саткан од субјективних судова вредности. Међутим, интеграција права и морала, иако је мисао о њој утопијска, највећа је преокупација у правној мисли уопште. Аутор наводи да су Грци, Римљани и Јевреји користили реч право на начин да су значењем те речи били обухваћени и право и морал и обичаји, али су се временом диференцирали ти појмови, и како каже Р. Јеринг „речи су као зграде које мењају станаре”,¹ тако је и појам права еволуирао. У тој еволуцији право се са једне стране диференцирало од обичаја и морала, али је са друге стране, мада то делује парадоксално, тежило да буде што је могуће више налик на морал и обичај, јер су ови увек ефикаснији и „више вреде” него добри закони.

Управо зато однос права и морала заслужује теоријску обраду и као питање у вези са тим и однос права и обичаја. Теоријска

¹ Р. Јеринг: *Циљ у праву*, Београд, Књижарница Г. Кона, 1894—95, књ. II, стр. 12.

анализа ових питања може да буде занимљива из угла анализирања зашто право никада није ефикасно као морал и обичај и што је још значајније (јер ефикасност је пре свега питање интериоризације садржаја норми од стране субјективитета — индивидуалног када је морал у питању, а друштвеног када је обичај у питању, док је право насупрот томе већини правних адресата наметнуто), а то је питање настајања садржаја који треба да буду обухваћени нормама. Најзначајнији разлог слабе ефикасности права у односу на морал и обичаје јесте декларативна, програмска, развојна или у крајњој линији наметнута стварна природа садржаја који треба да постану ефикасни (а право од памтивека пати од слабе ефикасности).

Један део књиге аутор посвећује и односу религије на једној страни и права и морала на другој, не би ли се ту пронашли заједнички моменти или извори неких садржаја норми. Такве су идеје нарочито данас од значаја с обзиром на оживљавање правно-херменеутичких идеја о јединственим методологијама тумачења норми духовних творевина, било да се ради о религији, праву или лингвистици (која је начин за разумевање естетских и других језиком исказаних творевина људског духа). Право је творевина људског духа и у том смислу везу права и морала не би требало препустити социолошким солидаристичким механицистичким верзијама, мада изврстан спонтанитет у правној динамици постоји. Правна наука и правна филозофија, међутим, још увек нису у стању да одгонетну питање суштине права и морала (јесу ли то идеје, или реалност, или су само духовне творевине, или су комплексни феномени сачињени из свих ових елемената), али зато правна мисао може да се позабави правном техником која унапређује процес стварања и примене правних норми. У тој техници значајну улогу може да одигра познавање функционисања моралних норми и њихове дистинкције према правним, како би се ове унапређивале све више у смислу њиховог приближавања обичном човеку, здравом разуму и историјској тежњи људског рода ка ономе што је добро за човека.

Зато аутор доста простора посвећује идејама и школама природног права, које, иако су превазиђене, јер на утопијски начин решавају и виде проблем правне етиологије и телеологије, ипак као позитивне утопије (Е. Блох је коначно указао на позитивност емотивизма и утопијског момента у науци о праву), на виши ниво од идеологије, мита, легенде и сл. подижу мисао о субјективним вредностима. Оне нису правне али су зато моралне. Право и морал, доктринарно, теориски и методолошки у данашњем времену, дефинитивно разграничени, ипак имају правнотехничку везу која се испољава у поступку правне аргументације. Ако се пође од позитивистичког одређења суштине права, што по свему судећи Д. Бабић и чини, уважавајући и на терену филозофије права појмовну апаратуру правне науке, а то је она мисао о праву чији ставови подлежу формалногичкој верификацији, остаје ипак, по Бабићу, питање правне технике као питање мере односа између апстрактног садржаја позитивистички схваћених правних норми и конкрет-

ног садржаја правне одлуке. У тај простор Д. Бабић смешта питање односа права и морала и то је његов допринос овом питању у односу на Келзена, Харта и позитивизам уопште. Д. Бабић полази од позитивистичке концепције права али се у одређењу појма права задржава и на правној пракси као техници која омогућава или треба да омогући аргументовано правно одлучивање.

У том смислу се Д. Бабић посебно задржава на питањима која је неговала правна наука и правна техника у старом Риму. *Argvendi* правника практичара, а посебно судија, подразумева измену осталог и личност правника. Правна реторика такође, језик права још више итд. Тако Д. Бабић долази до тезе о немогућности да се право и морал у пракси раздвоје онако доследно како је то доктринарно изводљиво. Са друге стране штетно би било доктринарно повезивање или чак утапање права у моралу или обрнуто. Право није ни минимум ни максимум морала, али оно технички функционише помоћу механизма који су састављени од субјективних чинилаца, а они у извесној мери и на одређени начин, не теоријски, али *ad hoc*, имплицирају одређени морал. Зато се право не може „очистити“ од морала, иако у савременим правним системима морал нигде није формално извор права. У англосаксонским правним системима принцип правичности се не односи на праведност већ на могућност правног усклађивања правних система држава чланица како би се колико-толико унифицирала правна пракса савезне државе (то је историјат америчког принципа правичности који се данас изгубио услед хомогенизације извора права САД), тако да ни у англосаксонским правима правичност није извор права ако се правичност у етимолошком смислу узме као правда или праведност. Морал није извор права, јер „право је увијек фиксација, формализација, док су живот и морална схваћања нешто флуидно, променљиво. Плуралистичка друштва, а то значи модерна друштва, утемељена су на плурализму морала и толеранцији различитих моралних идеала“.²

Границе задирања права у морал се не могу теоријски унапред одредити, али су теоријски моралне импликације у праву могуће јер је право бар једним делом (егзактно се не може рећи којим и коликим делом) скуп норми које су за добро човека. Право не чине само норме које служе експлоатацији, већ и норме које су начин координације, комуникације и заштите неких заједничких и солидарних интереса. У целини посматрано право се у маси и просеку чини као да је „закон сурови строј који треба држати под контролом и кога треба користити обазриво и пажљиво“.³ Правници то добро знају и њима је веза права и морала, чини се, јаснија него теоретичарима и филозофима права. На крају границу те везе и одређују правници практичари а не ови други.

Мр Мелита Дундић
асистент Правног факултета
у Н. Саду

² Наведено дело у наслову приказа, стр. 136.

³ Исто, стр. 137.

ПРЕГЛЕД НОВИХ ПРОПИСА

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ (1. I — 31. VIII 1991)

	Број:
Привремени пословник Народне скупштине Републике Србије	3/1991.
Закон о Влади Републике Србије	5/1991.
Закон о министарствима	7/1991.
Закон о примањима народних посланика и изабраних функционера у Народној скупштини Републике Србије	7/1991.
Закон о печату државних и других органа	11/1991.
Пословник Народне скупштине Републике Србије	11/1991.
Колективни уговор за јавно железничко-транспортно предузеће „Београд”	12/1991.
Закон о престанку рада Председништва САП Косово	15/1991.
Закон о посебном републичком порезу на зараде запослених	17/1991.
Уставни закон о изменама и допунама Уставног закона за спровођење Устава републике Србије	18/1991.
Закон о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у друштвену својину по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа	18/1991.
Закон о јавном информисању	19/1991.
Закон о мерама за случај ванредног стања	19/1991.
Закон о измени Закона о посебном порезу на промет производа и услуга у промету	19/1991.
Закон о изменама и допунама Закона о порезу на имовину за период од 1. јануара до 31. марта 1991. године	19/1991.
Закон о учешћу Републике Србије у финансирању политичких организација	20/1991.
Декларација о мирном решавању југословенске кризе, против грађанског рата и насиља	20/1991.

Закон о престанку важења Закона о испитивању порекла имовине	22/1991.
Закон о изменама и допунама Закона о ограничењу промета непокретности	22/1991.
Закон о изменама и допунама Закона о порезу на добит и доприносима из дохотка предузећа	23/1991.
Закон о изменама и допунама Закона о порезу на имовину за период од 1. јануара до 30. априла 1991. године	23/1991.
Закон о изменама и допунама Закона о републичкој такси на путничке аутомобиле, комбинована возила, атестирана возила за одмор и камповање, мотор-бицикле и пловне објекте који подлежу регистрацији	23/1991.
Закон о увођењу посебних дажбина у промету одређених производа	23/1991.
Закон о посебном порезу на промет производа и услуга	23/1991.
Закон о буџету Републике Србије за 1991. годину	24/1991.
Закон о изменама Закона о безбедности саобраћаја на путевима	26/1991.
Закон о изменама Закона о набављању, држању и ношењу оружја и муниције	26/1991.
Закон о допуни Закона о стопама републичких пореза и о пореским ослобођењима	26/1991.
Закон о упису студената на факултет и више школе за школску 1991/1992 годину	26/1991.
Закон о допуни Закона о пољопривредном земљишту	26/1991.
Закон о изменама и допунама Закона о прекршајима против јавног реда и мира	32/1991.
Закон о поступку пред Уставним судом и правно дејство његових одлука	32/1991.
Уредба о остваривању права на ослобађање од плаћања посебних дажбина	35/1991.
Пословник Владе Републике Србије	35/1991.
Закон о социјалној заштити и обезбеђењу социјалне сигурности грађана	36/1991.
Закон о здравственој заштити животиња	37/1991.
Закон о издавању публикација	37/1991.
Закон о обнови културно-историјског наслеђа и подстицању развоја Сремских Карловаца	37/1991.
Закон о оснивању Јавног предузећа за истраживање, производњу, прераду и промет нафте и природног гаса	37/1991.
Закон о измени Закона о увођењу посебних дажбина у промету одређених производа	38/1991.
Закон о престанку важења Закона о друштвеним саветима	38/1991.
Закон о престанку важења закона којима је уређено предузимање привремених мера за друштвену заштиту самоуправних права и друштвене својине	38/1991.
Закон о престанку рада друштвеног правобраниоца самоуправања	38/1991.
Закон о системима веза	38/1991.
Закон о железници	38/1991.

Упутство о измени Упутства о начину утврђивања ревалоризоване грађевинске вредности стана која чини основу за продају друштвених станова и основу за одређивање висине станарине	39/1991.
Закон о заштити на раду	42/1991.
Закон о висини и начину исплате зајемчене зараде	42/1991.
Закон о јавним службама	42/1991.
Закон о јавном тужилаштву	43/1991.
Закон о условима, начину и поступку додељивања пољопривредног земљишта грађанима који желе да живе и раде на територији АП Косово и Метохија	43/1991.
Закон о јавном правобранилаштву	43/1991.
Закон о унутрашњим пословима	44/1991.
Закон о изменама и допунама Закона о министарствима	44/1991.
Закон о изменама и допунама Закона о посебном порезу на промет производа и услуга	44/1991.
Закон о допунама Закона о порезима и доприносима грађана	44/1991.
Закон о изменама Закона о евиденцијама у области здравствене заштите	44/1991.
Закон о санитарној инспекцији	44/1991.
Закон о изменама прекршајних казни у законима о забрани пушења	44/1991.
Закон о изменама Закона о условима и поступку за прекид трудноће	44/1991.
Закон о изменама Закона о узимању и пресађивању делова људског тела за сврху лечења	44/1991.
Закон о изменама прекршајних казни у законима из области здравства	44/1991.
Закон о изменама Закона о заштити становништва од заразних болести	44/1991.
Закон о изменама прекршајних казни у законима којима се уређују производња и промет и здравствени надзор над животним намирницама и предметима опште употребе	44/1991.
Закон о одбрани	45/1991.
Закон о радним односима	45/1991.
Закон о штрајку	45/1991.
Закон о електропривреди	45/1991.
Закон о службеној употреби језика и писама	45/1991.
Закон о Републичкој агенцији за процену вредности друштвеног капитала	45/1991.
Закон о изменама и допунама Закона о колективним уговорима	45/1991.
Закон о судовима	46/1991.
Закон о водама	46/1991.
Закон о шумама	46/1991.
Закон о путевима	46/1991.
Закон о кинематографији	46/1991.
Закон о изменама и допунама Закона о личном раду	46/1991.

Закон о територијалној организацији Републике Србије и локалној самоуправи	47/1991.
Закон о условима и поступку претварања друштвене својине у друге облике својине	48/1991.
Закон о радним односима у државним органима	48/1991.
Закон о радио телевизији	48/1991.
Декларација о поништењу одлука руководства земље о праштању накнаде за ратну штету	48/1991.
Препорука за уклањање из назива градова, тргова, улица, просветних и културних установа — имена личности које су одговорне за пљачку привреде Србије, пресељење њених фабрика и вишедеценијском економском политиком на штету Србије, као и враћање имена знаменитих личности у историји српског народа	48/1991.

Припремио: Золтан Шереги

ПРОПИСИ СФРЈ

— Закон о амнестији (бр. 53 од 12. 07. 1991)

Лица која су до дана ступања на снагу овог закона (13. 07. 91) правоснажно осуђена казном затвора за к. д. прописана Кривичним законом СФРЈ, осим за дела из чл. 245. и 246. ослобађају се од извршења 1/4 казне.

— Одлука о измени Одлуке о одређивању најнижих износа у висини осигураних сума на које мора бити уговорено осигурање по једном путнику у јавном превозу за случај смрти, трајног губитка опште радне способности, пролазне неспособности за рад, на име накнаде за губитак зараде и стварних нужних трошкова лечења (бр. 56)

За случај смрти 100.000,00 дин. трајне неспособности 200.000,00 дин. и пролазне неспособности 50.000,00 дин.

— Одлука о одређивању најнижих осигураних износа на које се мора уговорити осигурање аутоодговорности за штете причињене трећим лицима (бр. 56 од 24. 7. 1991)

Износи су: 4.000.000,00 за аутобусе и теретна возила, 2.000.000,00 за остала моторна возила;

— Одлука о извршавању одледаба Закона о друштвеном капиталу о издавању интерних деоница (бр. 60 од 07. 08. 1991)

Продужен рок за деоничку трансформацију до краја године

ПРОПИСИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

— Уредба за спровођење Закона о начину и условима признавања права и враћању земљишта које је прешло у друштвену својину по основу пољопривредног земљишног фонда и конфискацијом због неизвршених обавеза из обавезног откупа пољопривредних производа (бр. 41 од 13. 07. 1991).

Земља која се већ налази у приватној својини или је сада градско грађевинско земљиште није предмет враћања по основу Закона; (за последње добија накнаду); одредбе о раду Комисије; ако није вођен оставински поступак, а није спорно ко су наследници, донеће се одлука или ће се сачекати на судско утврђење наследних делова; захтев не морају подносити сви наследници, јер се земља враћа сразмерно наследном делу;

— Закон о заштити на раду (бр. 42 од 18. 07. 1991)

Колективни уговор сада прописује радна места са посебним условима рада, средства и опрему личне заштите; непридржавање ових прописа представља тежу повреду радне обавезе за радника и одговорно лице;

— Закон о висини и начину исплате зајемчене зараде (бр. 42 од 18. 07. 91)

70% просечне месечне плате у привреди општине у претходном кварталу (која може бити од 55—80% просека у привреди Републике за то време); ЗЛД припада раднику за пуно радно време и редован учинак;

— Закон о јавним службама (бр. 42 од 18. 07. 1991)

Замењује Закон о друштвеним делатностима; регулише организовање и деловање организација за остваривање права и задовољавање потреба грађана; облици организовања могу бити предузећа, установе и други облици, и то у свим облицима својине, с тим да се прецизира за које се делатности оснивају установе, а за које предузећа; оснивачи могу бити Република, Покрајина, град, општина, друга правна и физичка лица; установа се уписује у судски регистар након утврђивања да испуњава услове за почетак рада;

— Закон о унутршњим пословима (бр. 44 од 25. 07. 1991)

Задржавање у СУП-у најдуже 24 часа; жалба на решење се решава у року од 24 часа; „незгодне“ мере „административног“ ограничења кретања, посебно с обзиром да нису временски одређене; лице против којег је одређена горња мера може у року од 8 дана поднети захтев за судску заштиту Врховном суду Србије који о укидању мере и о накнади штете одлучује у року од 48 часова;

— Закон о јавном тужилаштву (бр. 43 од 20. 07. 1991)

Утврђује нову организацију тужилаштва; уместо Више имамо Окружно јавно тужилаштво; примењује се у целој Републици;

— Закон о јавном правобранилаштву (бр. 43 од 20. 07. 1991)

Од сада само Републичко и општинско јавно правобранилаштво.

— Закон о радним односима (бр. 45 од 27. 07. 1991)

По основним решењима не одступа од покрајинског прописа; рад без оглашавања може трајати и до 90 дана; нпр. код распореда су примењена идентична решења (строжија од савезног прописа); радно време је скраћено на 40 часова; за треће дете породилско одсуство је продужено, а за свако даље скраћено; одредбе о заштити права радника и поступку, као и дисциплинској одговорности и поступку су стандардне; услови за личну пензију су једнаки без разлике у погледу полова; новине су у дефинисању привре-

мених и повремених послова (то нису послови из области ауторског права, нити самостална израда ствари или одређеног посла) и у одређивању надлежности пословодног органа предузећа;

— Закон о штрајку (бр. 45 од 27. 07. 1991)

Штрајк мора бити најављен најкасније 5 дана пре почетка; одлуку о штрајку доносе радници већином гласова и/или синдикат; општи акт или колективни уговор могу предвидети накнаду зарада за време штрајка; штрајк се строжије регулише у јавним службама и јединственим технолошким системима;

— Закон о електропривреди (бр. 45 од 27. 07. 1991)

— Закон о водама (бр. 46 од 27. 07. 1991)

— Закон о шумама (бр. 46 од 27. 07. 1991)

— Закон о путевима (бр. 46 од 27. 07. 1991)

Наведени прописи регулишу оснивање и делатност организација које се баве наведеним гранама делатности;

— Закон о судовима (бр. 46 од 31. 07. 1991)

Нова организација и надлежност судова; уводе се привредни и Виши привредни суд, а уместо виших судова, сада су окружни судови; већих измена у надлежности нема, осим што су привредни спорови пренети на привредне судове у I и II степену;

— Закон о кинематографији (бр. 46 од 31. 07. 1991)

Овом делатношћу се могу бавити сва правна и физичка лица (производња, приказивање, изнајмљивање филмова); ТВ дела и дела уз учешће страних лица само уз одобрење Министарства унутрашњих послова; видео-касете се могу умножавати, стављати у промет само по закљученом уговору о коришћењу видео-права, и по плаћању маркице од 70 динара по једном филму и касети;

— Закон о условима и поступку претварања друштвене својине у друге облике својине (бр. 48 од 05. 08. 1991)

Србија је одлучила да другачије регулише односе уређене савезним законом о друштвеном капиталу; уводи се контрола процене друштвеног капитала (потврда Агенције за процену капитала о томе је услов за судску регистрацију трансформације); нови су и законски максимуми за куповину деоница за поједине категорије лица — радници морају купити најмање 10% деоница код продаје друштвеног капитала (с тим да руководећа лица упишу вредност њихове двогодишње зараде), а највише до 1/3 издатих деоница (заједно са бившим радницима), а остале деонице се продају трећим лицима јавним позивом на упис; попуст за раднике је смањен на 20+1% (укупно максимум 60%) а укинут је за остале категорије; смањен је и рок отплате деоница на две године; средства остварена продајом деоница уплаћују се Фонду за развој (60%), Пензионском фонду (30%) и Фонду за запошљавање (30%) у року од 90 дана; одредбе о попусту важе и код повећања капитала издавањем деоница, а средства од продаје деоница остају предузећу; закон налаже и проверу процене капитала свих досадашњих трансформација (предузећа су дужна до 13. 09. 1991. доставити податке о томе Агенцији);

— Уредба о привременој забрани располагања одређеним непокретностима (бр. 49 од 15. 08. 1991)

Забрана се односи на непокретности у власништву правних лица са седиштем, тј. физичких лица са пребивалиштем у Хрватској и Словенији; под располагањем се подразумева продаја, замена, поклон, закуп, коришћење, хипотека и остали облици располагања (сви); уредба важи ретроактивно од 24. 05. 1991. и сходно томе извршиће се брисање спроведених укњижиби по основу ових правних послова;

— Правилник о начину утврђивања књиговодствене вредности и процене вредности друштвеног капитала (бр. 50 од 23. 08. 1991)

Одредбе се по свој прилици односе само на нове случајеве својинске трансформације; помало су нејасне (што даје простора за арбитрерност у процени); српски good will се израчунава више социјалистичким мерилом, стопом акумулативности.

Редакција и приказ:
Мр Жељко Томић

КРИВИЧНО ПРАВО

ОСЛОБАБАЊЕ ОД КАЗНЕ (Чл. 44. и 45. КЗ СФРЈ)

Ако учинилац у саобраћајном удесу проузрокује телесну повреду своје супруге, уколико повреде нису оставиле трајне последице на њено здравље које би довеле у тешку ситуацију учиниоца и његову породицу, нису испуњени услови за ослобађање од казне.

Првостепеном пресудом оптужени је оглашен кривим због кривичног дела, тешког дела против безбедности јавног саобраћаја из члана 201. став 4. у вези са чланом 195. став 3. у вези са ставом 1. КЗС, али је на основу члана 45. КЗ СФРЈ ослобођен од казне.

Одлучујући о жалби јавног тужиоца другостепени суд је нашао да се основано жалбом јавног тужиоца побија првостепена пресуда због ослобађања од казне.

Из образложења:

„У конкретном случају нису испуњени услови за примену одребе члана 45. КЗ СФРЈ према коме, поред услова да је кривично дело учињено из нехата, треба да буде испуњен и услов да последице учињеног кривичног дела погађају учиниоца тако тешко да изрицање казне у таквом случају очигледно не би остварило сврху кажњавања.

Оштећена, која је супруга оптуженог, је задобила у саобраћајном удесу тешке телесне повреде, али ове повреде нису оставиле трајне последице на њено здравље, које би довеле у тешку ситуацију оптуженог и његову породицу, нити

првостепени суд у образложењу пресуде даје довољно одређене разлоге за свој закључак да последице учињеног кривичног дела погађају оптуженог тако тешко да изрицање казне, у конкретном случају, не би одговарало сврси кажњавања.

То што се наводи у првостепеној пресуди да је дело учињено из нехата и да је у овој незгоди повређена супруга оптуженог, не утичују на закључак да ова последица оптуженог и доводи у тешку ситуацију његову породицу да изрицање казне не би било сврсисходно.

Због тога је окружни суд преиначио првостепену пресуду у погледу одлуке о кривичној санкцији, тако што је оптуженом изрекао новчану казну.”

(Пресуда Окружног суда у Београду Кж 3369/90 од 9. I 1991. и Првог општинског суда у Београду К 826/90 од 22. VIII 1990)

ПРОТИВЗАКОНИТО ПОСРЕДОВАЊЕ (Чл. 253. КЗС)

Кривично дело противзаконитог посредовања може извршити и лице које користи свој друштвени положај.

Из образложења:

„Што се тиче навода жалбе да оптужени није имао својство одговорног лица, ови наводи су небитни, јер је овај облик кривичног дела извршен тако што је оптужени искористио свој друштвени положај и утицај бившег руководиоца Ауто-мото друштва.

Према томе, у овом случају извршилац кривичног дела није службено лице, како жалба стоји на становишту да то мора да буде, већ лице које користи свој друштвени положај. Поред тога, ово кривично дело не предпоставља ни вршење неке службене дужности у смислу чл. 242. КЗС већ посебно противправно понашање које стоји изван службених задатака и овлашћења.

Према томе, у овом случају у радњама оптуженог се стичу сва битна обележја кривичног дела противзаконитог посредовања из члана 253. став 3. у вези става 2. КЗ Србије."

(Пресуда Врховног суда Србије Кж. 443/90 од 23. X 1990)

УНИШТЕЊЕ СЛУЖБЕНОГ СПИСА (Чл. 223. КЗС)

Када учинилац након одржане расправе пред општинским судом записник о усменој расправи након читања поцепа, чини кривично дело уништења службеног списка.

Из образложења:

„После одржане расправе у општинском суду окривљени је затражио од судије да прочита записник пре него што га потпише. Након читања окривљени га је поцепао на више делова, одбијајући да га потпише.

Како је он знао да записник припада суду као државном органу и да је исти тиме што га је поцепао уништио, у радњама окривљеног стичу се сва обележја кривичног дела уништења службеног списка из члана 223. став 1. КЗС."

(Пресуда Општинског суда у Лазаревцу К 331/90 од 28. IX 1990. године и Окружног суда у Београду Кж 3317/90)

ЛАЖНО ПРЕДСТАВЉАЊЕ (Чл. 224. КЗС)

Кривично дело лажног представљања може се извршити у стишању са кривичним делом тешке крађе.

Из образложења:

„У конкретном случају, оптужени је у парку одузео од оштећеног који је спавао на клупи транзистор и покушао да се удаљи, али га је оштећени приметно, потрчао за њим, сустигао га и када је покушао да врати своју ствар, оптужени је у намери да ствар оштећеног задржи, оштећеном се представно да је инспектор СУП-а и показао омладинску књижицу на којој је писало „службена легитимација“.

У тако утврђеним радњама оптуженог стоје поред обележја кривичног дела тешке крађе и обележја кривичног дела лажног представљања."

(Пресуда Окружног суда у Београду Кж 3346/90 од 16. I 1991. и пресуда Другог општинског суда у Београду К 1921/89 од 21. XI 1989)

РОК ЗА ПОДНОШЕЊЕ ПРИВАТНЕ ТУЖБЕ (Чл. 52. ЗКП)

Рок за подношење приватне тужбе није прошао и када је тужба поднета после три месеца, од извршења дела ако је у међувремену у том року била поднета кривична пријава јавном тужиоцу.

Првостепеним решењем одбачена је као неблагоприятна приватна тужба.

Одлучујући о жалби приватног тужиоца другостепени суд је нашао да је жалба основана.

Из образложења:

„Према стању у списима приватни тужилац је поднео кривичну пријаву јавном тужиоцу 23. октобра 1990. године, против окривљеног за догађај који се одиграо 27. августа 1990. године.

Јавно тужилаштво је обавестило приватног тужиоца на дан 4. децембра 1990. године да је одбацило његову кривичну пријаву поднету против окривљеног за кривично дело лаке телесне повреде из члана 54. став 2. у вези са ставом 1. КЗС, са мишљењем да се у радњама пријављеног садрже обележ-

ја кривичног дела из члана 54. став 1. КЗС, које дело се гони приватном тужбом.

Након тога приватни тужилац је поднео 13. децембра 1990. године приватну тужбу против окривљеног за кривично дело из члана 54. став 1. КЗС са описом радње која одговара радњама садржаним у кривичној пријави.

Код оваквог стања ствари, када је кривична пријава поднета непуних два месеца од догађаја који је предмет приватне тужбе, неосновано првостепени суд одбацује приватну тужбу као неблагоприятну, јер је подношењем кривичне пријаве одржан рок за подношење приватне тужбе предвиђен у члану 52. ЗКП.

(Решење Окружног суда у Београду Кж 317/91 од 22. II 1991)

ВЕШТАЧЕЊЕ У ПРЕТКРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ

(Чл. 154. ст. 2. ЗКП)

Органи унутрашњих послова су овлашћени да у преткривичном поступку врше потребна вештачења и то је доказ на коме се може заснивати пресуда.

У жалби браниоца се истиче да је одлучна чињеница да се ради о хероину, утврђена на основу извештаја Одељења за криминалистичку технику СУП-а, који је прочитан на главном препресу, иако се ради о обавештењу прикупљеном у преткривичном поступку, па стога то не може бити доказ за осуђујућу пресуду.

Из образложења:

„У првостепеној пресуди је наведено да је вештачењем од стране Одељења криминалистичке технике СУП-а на несумњив начин утврђено да је код окривљеног пронађена опојна дрога — хероин.

Према одредби члана 154. став 2. ЗКП органи унутрашњих послова су овлашћени да у преткривичном поступку по својој иницијативи и ако су испуњени законски услови за њихову интервенцију, изврше потребна вештачења ради правилне оријентације у сакупљању оба-

вештења од значаја за покретање кривичног поступка.

Из тога произилази да је извршено вештачење од стране органа унутрашњих послова у погледу пронађене супстанце код оптуженог у време пре покретања истраге, и то у околностима које су захтевале хитно одузимање дроге, има значај пуноважне истражне радње која не подлеже забрани да се пресуда заснива на том доказу.”

(Пресуда Врховног суда Србије Кж 716/90 од 23. X 1990. и Окружног суда у Београду К 151/90 од 27. VI 1990)

ПРИТВОР

(Чл. 191. ст. 2. тач. 3. ЗКП)

Како учинилац прети извршењем кривичног дела убиства, то ова околност као особита оправдава бојазан да би окривљени могао извршити кривично дело којим прети, па је то основа за одређивање притвора.

Из образложења:

„Против окривљеног је код општинског суда подигнута оптужница због кривичног дела угрожавања сигурности из члана 67. став 2. у вези са ставом 1. КЗС.

Истовремено против њега је продужен притвор на основу члана 191. став 2. тачка 3. у вези са чланом 265. ЗКП.

У жалби браниоца окривљеног се истиче да је окривљени старији човек и да не стоје околности које оправдавају даље задржавање окривљеног у притвору.

С обзиром да постоји основана сумња да је окривљени у дужем временском периоду претио да ће убити тројицу лица, што је делимично и сам у свом исказу пред истражним судијом потврдио, то ова околност: претња убиством, као особита, оправдава бојазан да би окривљени могао извршити кривично дело којим прети, те са тих разлога и даље стоје законски разлози због којих је одређен притвор.”

(Решење Окружног суда у Београду Кж 131/91 од 22. I 1991. и

Општинског суда у Обреновцу Кв
1/91 од 7. I 1991)

ОСЛОБАЂАЊЕ ОД ДУЖНОСТИ СВЕДОЧЕЊА (Чл. 227. ЗКП)

Ако оштећена, пошто је пред су-
дом саслушана као сведок, закљу-
чи са учиниоцем брак, њен исказ
се после тога не може прочитати,
пошто није била упозорена да је
ослобођена дужности сведочења.

Из образложења:

„Оштећена је саслушана у свој-
ству сведока у испрази и на глав-
ном претресу. У току трајања
главног претреса оптужени и оште-
ћена су закључили брак, што је
и констатовано у првостепеној пре-
суди.

После закључења брака одржан
је главни претрес, који је почео
изнова због протока рока и измене
у саставу већа и на том претресу
на сагласан предлог странака про-
читан је исказ оштећене као све-
дока, иако је она у међувремену
постала привилеговани сведок као
брачни друг оптуженог, те је у
смислу члана 227. став 1. тачка 1.
ЗКП ослобођена дужности сведоче-
ња. То значи да колико год се пу-
та она као супруга оптуженог саслу-
шава као сведок, суд је дужан
да јој укаже на то њено право и
такво упозорење унесе у записник.

Како то првостепени суд није
учинио, починио је апсолутну бит-
ну повреду одредаба кривичног
поступка из члана 364. став 1. тач-
ка 8. ЗКП, која се састоји у томе
што се пресуда заснива на доказу
на коме се по одредбама ЗКП не
може заснивати пресуда.”

(Решење Окружног суда у Бео-
граду Кж 3182/90 од 16. I 1991)

ПСИХИЈАТРИЈСКО ВЕШТАЧЕЊЕ (Чл. 258. ст. 1. ЗКП)

Питање урачунљивости је прав-
но, а не медицинско питање.

Из образложења:

„Неприхватљив је жалбени навод
да је недостатак првостепене пре-

суде у томе, што суд прихвата на-
лаз и мишљење вештака о урачу-
њивости оптуженог, иако је прав-
ном оценем одређених чињеница
које је утврдио, питање урачунљив-
ости требало да реши сам суд.

Тачно је, да је питање урачу-
њивости правно, а не медицинско
питање. Али, утврђивање да је
урачунљивост учиниоца кривичног
дела искључена или смањена не
може се утврдити без психијатриј-
ског вештачења које је, зато, оба-
везно када се, као у конкретном
случају, појави сумња у урачунљив-
ост учиниоца.

Психијатријским вештачењем
утврђује се утицај одговарајућег
душевног стања на способност
правилног сазнања појава спољног
света и на управљање својим по-
ступцима, те тако даје основ суду
за решавање правног питања о
урачунљивости учиниоца.

У овом случају, психијатријским
вештачењем је утврђено да се оп-
тужени у време извршења убиства
налазио у стању емоционалног уз-
буђења, које је у садејству са ал-
кохолисаним стањем и у склопу
особина личности оптуженог, у
благој мери умањивало способност
оптуженог да управља својим по-
ступцима, што је, по оцени вешта-
ка, његову подобност за урачунљив-
ост умањивало, али не битно.

Прихватајући овакво мишљење
вештака, првостепени суд је за-
кључио да је урачунљивост опту-
женог у време извршења дела би-
ла смањена али не битно, што
очигледно представља правну оце-
ну суда о степену урачунљивости
оптуженог засновану на налазу и
мишљењу вештака, а не правну
оцену вештака, без обзира што су
се вештаци у свом мишљењу и о
том погледу изјашњавали.”

(Пресуда Врховног суда Србије
Кж 814/90 од 21. XII 1990. и пре-
суда Окружног суда у Београду К
409/88 од 31. V 1990)

ОДМЕРАВАЊЕ КАЗНЕ (Чл. 42. КЗ СФРЈ)

Када оштећеном који је по за-
нимању земљорадник после саоб-
раћајног удеса буде ампутирана
нога и он због тога више не може
да се бави својим занимањем, та

околност представља отежавајућу околност коју треба ценити у склопу јачине угрожавања заштићеног добра.

Из образложења:

„Оптужени је за кривично дело — тешко дело против безбедности јавног саобраћаја из чл. 201. ст. 4. у вези чл. 196. ст. 2. у вези ст. 1. КЗС оглашен кривим и пресудом првостепеног суда изречена му је применом чл. 42. и 43. КЗ СФРЈ новчана казна.

Одлучујући по жалби јавног тужиоца другостепени суд је нашао да поред олакшавајућих околности које је ценио првостепени суд постоје и отежавајуће околности на које се указује жалбом јавног тужиоца, а које се односе на јачину угрожавања заштићеног добра посматрано кроз последицу, јер је оштећеном ампутирана десна нога испод колена, тако да је постао инвалид, а по занимању је земљорадник, тако да више није у могућности да се бави својим занимањем.

Због постојања ове отежавајуће околности искључена је свака могућност ублажавања казне.”

(Пресуда Округног суда у Београду Кж. 398/91 од 6. III 1991)

РАЗМАТРАЊЕ СПИСА (Чл. 131. ЗКП)

Новинару недељног листа може се дозволити разматрање и преписивање кривичног списка по кривичној осуђеног због кривичних дела против народа и државе са чијег претреса је била искључена јавност због интереса чувања тајне, ако ти разлози више не стоје.

Из образложења:

„Редакција недељног листа поднела је захтев да се њиховом новинару дозволи разматрање и преписивање списка са чијег претреса је била искључена јавност, да би то помогло расветљавању нестанка лица која су била у друштву приликом његовог хапшења.

Одлучујући о овом захтеву суд је одлучио да се дозволи разматрање и преписивање кривичног списка по кривичној осуђеног који је био оглашен кривим због кривичних дела против народа и државе из раније важећег Кривичног законика и за иста био правоснажно осуђен на смртну казну која је замењена казном строгог затвора у трајању од 20 година.

Са главног претреса је у смислу чл. 288. ЗКП била искључена јавност, јер су то захтевали интереси чувања тајне.

Како се сходно члану 131. став 1. ЗКП сваком ко има оправданог интереса може дозволити разматрање и преписивање појединих кривичних списка, а у ставу 3. истог члана је предвиђено да разматрање и преписивање појединих кривичних списка може се ускратити када то захтевају посебни разлози одбране или безбедности земље, или када је јавност била искључена са главног претреса.

Одлучујући о овом захтеву суд је нашао да наведени разлози у захтеву редакције листа представљају оправдан интерес, и тај оправдани интерес се по оцени суда састоји у законом предвиђеном интересу средстава јавног информисања да се на аутентичан начин упозна јавност са чињеницама везаним за догађаје који сада изазивају пажњу јавности.

Као што је напред изнето јавност је била искључена са целог тока главног претреса, јер су то захтевали интереси чувања тајне, али и из разлога који су били у то време актуелни и значајни и таква одлука у то време имала је свој значај и оправдање. У садашње време ти разлози не стоје с обзиром на велики протек времена и с обзиром да је пресуда донета у току 1976. године, што су многи подаци већ објављени и самим тим престали су разлози за искључење јавности.

Са свих наведених разлога суд је донео своју одлуку сходно члану 131. став 1. ЗКП.”

(Решење већа Округног суда у Београду Кв. 166/91 од 1. II 1991)

ОДГОВОРНОСТ ПРАВНОГ И ОДГОВОРНОГ ЛИЦА ЗА УЧИЊЕНИ ПРИВРЕДНИ ПРЕСТУП

**(Чл. 9. и 13. Закона о привредним
преступима)**

Правно и одговорно лице одговорно су за учињени привредни преступ независно од тога што је одговорном лицу престао радни однос у правном лицу.

Из образложења:

„Представник окривљеног правног лица предложио је на главном препрецу доношење ослобађајуће пресуде пошто је окривљеном одговорном лицу Ј. Б. из В. престао радни однос у правном лицу у време суђења. Суд није уважио овакву одбрану представника окривљеног правног лица и право и одговорно лице прогласио је одговорним за учињени привредни преступ у смислу чл. 9. и 13. ЗОПП, јер одговорност одговорног лица за учињени привредни преступ независна је од чињенице што он више не ради у правном лицу. Релевантна је чињеница да је он у време извршења привредног преступа био у радном односу у правном лицу. То, коначно, признаје и представник правног лица и окривљено одговорно лице.”

(Пресуда Окружног суда у Панчеву бр. ПК 30/91 од 11. III 1991)

ПЕТИТОРНА ЗАШТИТА

**(Чл. 22. ст. 1. Закона о грађевинском
земљишту — „Сл. лист СР
БиХ” бр. 34/86)**

Носиоци привременог права кориштења неизграђеног градског грађевинског земљишта имају право на петиторну заштиту аналогну заштити права власништва.

Из образложења:

„Према одредби члана 22. став 1. Закона о грађевинском земљишту („Службени лист СР БиХ”, бр. 34/86), који је био на снази у вријеме доношења одлуке, ранији власник односно носилац привременог права кориштења неизграђеног грађевинског земљишта има право да

га користи све до преузимања из њеног посједа, на начин којим се не отежава привођење земљишта грајној намјени.

Како је у конкретном случају утврђено да се спорно земљиште није преузело из њиховог посједа, тужитељима припада право да тужбом у судском поступку захтијевају предају у посјед од туженог који га користи на основу ништавог уговора о продаји (носиоцима права кориштења припада право на петиторну заштиту, која је аналогна заштити права власништва).”

(Одлука Врховног суда БиХ,
Рев. 705/89 од 19. IV 1990)

ПОВРЕДА АУТОРСКОГ МОРАЛНОГ ПРАВА

**(Чл. 52. ст. 2. Закона о ауторском
праву — „Сл. лист СФРЈ” бр. 19/
78 и 24/86)**

Особа која је објавила дјело без ауторове дозволе и без ознаке ауторова имена повриједила је тиме ауторско морално право без обзира што је учинила на темељу уговора склољеног с особом на коју је аутор пренио право искориштавања дјела.

Из образложења:

„Неосновано туженик понавља приговор који је истицао у току поступка да туженик није био у правном односу с тужитељем, већ да је кориштен чланак и фотографије везане за одређену изложбу Музејског простора па је туженик сматрао да је одговор о ауторском хонорару и ауторским правима био ријешен на нивоу Музејски простор — тужитељ. Према одредби члана 52. став 2. Закона о ауторском праву, особа на коју је пренесено право искориштавања ауторског дјела не може то право преносити на трећу особу без сагласности носиоца тога права, ако уговором није другачије одређено. Музејски простор, на који је пренесено право искориштавања тужитељева ауторског дјела, није могао без тужитељеве сагласности преносити то право на трећег, у конкретном случају туженика, без сагласности аутора. Туженик је требао прије искориштавања ау-

торског дјела прибавити сугласност аутора, тј. провјерити у Музејском простору да ли постоји сугласност аутора на преношење права искориштавања Музејског простора на треће особе, а није могао користити ауторско дјело без такве провјере и ауторове дозволе."

(Одлука Привредног суда Хрватске, Пж 782/90 од 10. IV 1990)

УГОВОР О ДОЖИВОТНОМ УЗДРЖАВАЊУ

(Чл. 125. ст. 3. Закона о наслеђивању — „Сл. лист СФРЈ“ бр. 42/65, 44/65 и 67/65, те „Народне новине“ бр. 52/71, 47/78)

Наследник примаоца уздржавања активно је легитимиран да након његове смрти тражи раскид уговора о доживотном уздржавању из разлога поремећених односа између уговорних странака.

Из образложења:

„Утврђено је да је за вријеме трајања овог уговора дошло до заједнице живота између странака из уговора кроз зимски период с обзиром да је К. А. била потребна кућна нега и брига (имала је 85 година живота), те да је дошло до крајње поремећених односа између њих због чега је К. А. и поднјела ову тужбу (29. VIII 1985). Надаље је утврђено, да је правомоћним рјешењем о наслеђивању на темељу опоруче проглашена тужитељица наследником на имовини која је уједно обухваћена спорним уговором.

Другостепени суд није учинио битну повреду одредаба парничног поступка из чл. 354. ст. 1. у вези с одредбом чл. 375. Закона о парничном поступку (у даљем тексту: ЗПП), јер је оцијенио жалбене наводе од одлучног значења за доношење законите пресуде о овом спору. Наиме, другостепени суд је прихватио закључак првостепеног суда, да је тужитељица као наследница активно легитимирана у овој парници, јер се ради о имо-

винском праву које прелази на наследнике."

(Одлука Врховног суда Хрватске, Рев-456/89, од 26. IV 1989)

НИШТАВОСТ УГОВОРА О ДОЖИВОТНОМ ИЗДРЖАВАЊУ (Чл. 120—126 Закона о наслеђивању — „Сл. весник СРМ“ бр. 35/73 и 27/78)

Краћи временски интервал од закључења уговора о доживотном издржавању до смрти примаоца издржавања, сам по себи не може се узети као основ за ништавост тог уговора у случају да су пре закључења тог уговора, уговорне стране испуњавале обавезе и права која су тим уговором била предвиђена.

Из образложења:

„Врховни суд Македоније је нашао да околност што је уговор о доживотном издржавању закључен три дана пре смрти примаоца издржавања, сама по себи не чини тај уговор ништавним. Ово из разлога што није спорно да је и прије закључења уговора, прималац издржавања живео у заједници са даваоцем издржавања (туженим), који се бринуо о њему и стању његовог здравља, а закључивање међусобног уговора представља правно обликовање односа уговорних странака.

Стога се не може сматрати да уговор није почео да се извршава од стране уговорних странака, како погрешно оцењују нижи судови. Тим пре, што је прималац издржавања била болесна особа и како је установљено и раније је боловала од исте болести. Према томе, касније лечење покојног К. у болници, у време када је сачињен уговор о доживотном издржавању није проистицало из сазнања даваоца издржавања о блиској смрти примаоца, да би се такво сазнање прихватило од стране туженог као побуда за закључење тог уговора, те закључење поменутог уговора не представља неморално правно дело."

(Пресуда Врховног суда Македоније Рев. 219/90 од 17. IV 1990)

НЕДОСТОЈНОСТ ЗА НАСЛЕБИВАЊЕ

(Чл. 127. те чл. 210 ст. 3. Закона о наслеђивању — „Сл. лист САПВ“ бр. 8/75)

Правноснажна пресуда донета у кривичном поступку којом је утврђено кривично дело и кривична одговорност учиниоца умишљајног лишења живота оставиоца веже оставински суд приликом одлучивања о недостојности за наслеђивање.

Из образложења:

У оставинском поступку, а на основу правоснажне пресуде надлежног кривичног суда је утврђена недостојност за наслеђивање преживелог брачног друга, пошто је он умишљајно лишио живота оставиоца те је заоставштина предала потомцима недостојног.

Против овог решења је преживели брачни друг поднео жалбу позивајући се на непотпуно и погрешно утврђено чињенично стање и погрешну примену материјалног права наводећи да се чињенице о недостојности за наслеђивање утврђују у парничном поступку.

Усвајајући чињенични и правни закључак првостепеног суда другостепени суд је жалбу преживелог брачног друга одбио и оспорено решење о наслеђивању потврдио.

Наиме, у смислу члана 127. став 1. тачка I. Закона о наслеђивању САПВ: „Недостојан је да наследи како на основу Закона, тако и на основу тестаментa, као и да добије шта на основу тестаментa онај који је са умишљајем лишио живота оставиоца или је покушао да га лиши живота.“

Из овога и одредаба члана 12. став 3. ЗПП, а у вези члана 164. ЗН, те утврђеног чињеничног стања, наспрот жалбеним наводима, јасно произилази да правоснажна пресуда донета у кривичном поступку у коме је утврђено кривично дело и кривична одговорност учиниоца умишљајног лишења живота оставиоца веже оставински суд приликом одлучивања о недостојности за наслеђивање, те зато нема места упућивању на парницу

у смислу члана 210. став 1. и 2. Закона о наслеђивању.

(Пресуда Окружног суда у Суботици Гж. 786/90 од 20. VI 1990)

РАСКИД УСВОЈЕЊА

(Чл. 197. Закона о браку и породичним односима — „Сл. гласник СРС“ бр. 22/81)

За разлику од захтева за раскидом усвојења у коме је усвојено лице малолетник где се, у првом реду води рачуна о интересу малолетника, код раскидања усвојења са лицем које је постало пунолетно подједнако се води рачуна о обе стране, имајући у виду губитак права која се усвојењем заснивају.

Из образложења:

„Како се из списка предмета види да је усвојење између тужиње и њеног сада пок. мужа Радосава, са једне стране и малолетне ММ, сада РМ, успостављено дана 12. јануара 1965. године на записнику код Одељења за друштвене службе СО Крагујевац, онда се не може утврдити на који начин је код првостепеног органа изведен закључак о потпуном усвојењу, будући да је усвојење успостављено у време важења Основног закона о усвојењу по коме је успостављано само непотпуно усвојење, а потпуно усвојење је уведено у Србији тек Законом о усвојењу („Службени гласник СР Србије“ бр. 17/76).

Будући дакле, да је наведено усвојење установљено у време када је као облик усвојења важило само непотпуно усвојење, то је у принципу говорећи, могуће да се такво усвојење раскине споразумом странака или на захтев једне од странака. За разлику од захтева за раскидом усвојења у коме је усвојеник малолетан и где се, у првом реду, испитује да ли је раскид у интересу усвојеника, код захтева за раскидом усвојења у коме је усвојеник постао пунолетан, орган старатељства подједнако води рачуна о интересима обе стране имајући у виду последице престанка усвојења, односно губитак права која се заснивају на основу усвојења. У погледу разлога због

којих се раскид усвојења тражи, мора се на првом месту, узети у обзир стање личних међусобних односа усвојоца и усвојеника и последице које из тога могу проizaћи, а такође значајни су и узроци који су такво стање изазвали, и време трајања односа усвојења."

(Одлука Округног суда у Крагујевцу, У. 23/91 од 4. III 1991)

РАЗВОД БРАКА И ПОНАВЉАЊЕ ПОСТУПКА

(Чл. 366. Закона о браку и породичним односима)

Понављање поступка није дозвољено против правноснажне пресуде којом је разведен или поништен брак странака.

Из образложења:

„Правилно је поступио Округни суд када је у смислу члана 366. Закона о браку и породичним односима одбацио као недозвољен предлог тужене за понављање правноснажног завршеног поступка пресудом Округног суда од 16. новембра 1989. године, којом је разведен брак странака.

Ово зато јер се у смислу наведене одредбе Закона о браку и породичним односима пресуда којом је разведен или поништен брак странака не може побијати ванредним правним лековима, у које спада и предлог за понављање поступка."

(Одлука Врховног суда Србије Гж. 111/91 од 4. IV 1991)

НЕИМОВИНСКА ШТЕТА ЗБОГ ПОВРЕДЕ УГЛЕДА (Чл. 200. 300)

Кривично правна заштита због повреде угледа не искључује и грађанско правну заштиту у смислу захтева за неимовинском штетом због повреде угледа.

Из образложења:

„Код неспорне чињенице да је постала правноснажна пресуда кривичног суда којом је тужени огла-

шен кривим за кривично дело угледе јер је тужила упутио погрдне речи утврђене изреком кривичне пресуде, погрешно је првостепени суд када је захтев у овом делу одбио као неоснован без правилног и потпуног утврђивања чињеничног стања.

Погрешно првостепени суд налази да тужила има одговарајућу сатисфакцију у томе што је тужени оглашен кривим пресудом кривичног суда, обзиром да кривично правна заштита због повреде угледа не искључује и грађанско правну заштиту у смислу захтева за неимовинском штетом због повреде угледа, јер се душевни болови због повреде угледа трпе и до правноснажности кривичне пресуде, те да су по правноснажности ти душевни болови могли да буду само ублажени. Такође, погрешно првостепени суд одбија захтев тужиле у овом делу, имајући у виду разлоге да тужени није имао свест о томе да може проузроковати нематеријалну штету код тужиле у погледу душевних болова, због повреде угледа, јер последица у виду претрпљених душевних болова се налази у самом оштећеном, те је у том правцу требало утврђивати чињенично стање.

Приликом одлучивања о овој врсти имовинско правног захтева за нематеријалном штетом, првостепени суд је морао водити рачуна о погрдним речима које је тужени упутио тужила, о начину на који је то учињено, средини у којој тужила живи и њеној укупној личности и понашању, као и последицама које су услед тога настале, те коначно о протеклу времена од када је повреда учињена, након чега ће првостепени суд бити у прилици да правилно одлучи у овом делу захтева тужиле са одговарајућом сатисфакцијом."

(Одлука Округног суда у Крагујевцу, ГЖ. 1512/90 од 22. IV 1991)

ДУЖИ БОРАВАК НА ОДСЛУЖЕЊУ ВОЈНОГ РОКА (Чл. 200. Закона о облигационим односима)

Дужи боравак на одслужењу војног рока није основ за накнаду нематеријалне штете.

Из образложења:

Нижестепени судови су несумњиво утврдили да је тужилац био на одслужењу војног рока у дужем трајању и то у периоду од 20. VI 1987. године до 31. XI 1987. године из разлога што тужиоцу у војни рок није урачунато време проведено на школовању у Средњој војној школи — у санитетској војној школи. Независно од чињеничног и правног закључка о постојању одговорности тужене за штету која је проузрокована незаконитим или неправилним радом државног органа, сагласно одредбама чл. 199 Устава СФРЈ, чл. 222 Устава СР Србије и Устава САП Војводине односно чл. 25 Устава СР Србије, чл. 122 и 172 Закона о основама система државне управе, надаље одредбама чл. 172 ЗОО, нижестепени судови су правилно поступили када су тужбени захтев тужиоца ради накнаде нематеријалне штете на име неоправдано дуже проведеног времена на одслужењу војног рока и ради накнаде штете на име душевног бола због умањене животне активности одбили. Наиме, према оцени ревизијског суда, дужи боравак неког лица на одслужењу војног рока није основ по којем таквом лицу припада накнада нематеријалне штете по одредбама чл. 199—203 ЗОО, или по одредбама неког другог закона.

(Пресуда Врховног суда Војводине Рев. 244/91 од 27. III 1991)

НАКНАДА УОБИЧАЈЕНИХ ТРОШКОВА САХРАНЕ (Чл. 193. ЗОО)

Приликом одлучивања о захтеву за накнаду уобичајених трошкова сахране, у смислу члана 193. ЗОО, није релевантно да ли је покојник сахрањен по верском или атеистичком церемонијалу. Зато се накнађују као трошкови сахране они који су везани за учешће свештеника у погребној церемонији и друга верска обележја исто као и трошкови везани за уобичајену атеистичку церемонију.

Из образложења:

„Захтев тужиоца за досуђивање уобичајених трошкова сахране (у

оквиру којих је тражена накнада и за трошкове подушја) делимично је одбијен као неоснован, јер би по схватању нижестепених судова досуђивање преосталог дела тражене накнаде било супротно правилима морала друштва.

Врховни суд сматра да овакво правно схватање нижестепених судова нема подлогу у одредби члана 193. ст. 1. ЗОО.

Одредбом члана 193. став 1. ЗОО прописано је да онај који проузрокује нечију смрт дужан је накнадити уобичајене трошкове његове сахране. Уобичајене трошкове сахране усмрћеног лица у смислу ове одредбе ЗОО сачињавају трошкови погребног церемонијала укључујући и друге уобичајене трошкове везане за сахрану. Израз „уобичајени“ има двоструко значење: тај израз је ознака за обавезу породице да умрлог сахрању у складу са обичајима, а уз то овај израз је други назив за нормално, примерено, просечно. Значи, лице које одговара за штету дужно је да накнади примерене трошкове сахране у висини која представља просек у месту сахране. Поред нужних трошкова сахране (у које спада накнада за пробно место, сандук, копање проба, превоз, гроба итд.) према владајућем гледишту судске праксе, уобичајеним трошковима сахране који нису противни начелима уставног уређења принципним прописима или моралу друштва сматрају се и трошкови погребног церемонијала.

Закон притом не чини разлику у врсти церемонијала — верски или атеистички. Зато се накнађују као трошкови сахране и они трошкови који су везани за учешће свештеника у погребној церемонији, трошкови за јело и пиће учесника сахране у складу са месним обичајима. Не сматрају се међутим, уобичајеним трошкови сахране, трошкови подушја, јер нису везани за сахрану.

Стога ће првостепени суд у поновном поступку утврдити које трошкове осим нужних трошкова укопа а који су везани за разне форме изражавања пијетета према умрлом је тужилац имао, оцениће који су од тих учињених трошкова издаци који су учињени из побуда пијетета, (а не престижа, надметања или других побуда које

не значе искаживање дужног поштовања према умрлом) и те трошкове признати тужиоцу и досудити их на терет туженог."

(Одлука Врховног суда Србије, Рев. 2984/90 од 13. II 1991)

УПОТРЕБЉАВАЊЕ ТУБЕ СТВАРИ У СВОЈУ КОРИСТ (Чл. 219. 300)

Сувласник који је користио без накнаде сувласнички дио куће другог сувласника — неосновано се обогатио за висину најамнине коју би иначе требао платити, па је то корист коју је дужан накнадити и то по у номиналној цијени најамнине, како је доспјевала за наплату.

Из образложења:

„Правилан је став нижестепених судова да се у смислу одредбе из чл. 210. Закона о обвезним односима („Сл. лист СФРЈ” бр. 29/78, 39/85 и 48/85 у даљњем тексту: 300) употреба сувласничког дијела обитељске куће тужитељице без накнаде треба сматрати стицањем без основа.

Међутим, приликом утврђења висине накнаде за то кориштење, првостепени и другостепени суд су погрешно примјенили материјално право.

Према одредби из члана 219. 300 тко туђу ствар употреби у своју корист имаоца може захтијевати, независно од права на накнаду штете, или ако ње нема, да му овај накнади корист коју је имао од употребе.

Дакле, с обзиром на конкретан случај туженик који је сувласнички дио обитељске куће тужитељице употребио у своју корист неосновано се обогатио за висину најамнине коју би иначе за такво кориштење требао платити. Стога висина те користи — најамнине одређује се не по цијенама на дан пресуђења за цијело раздобље, већ поштујући начело монетарног номинализма (чл. 394. 300) по цијени како би та најамнина доспјела, а све кроз спорно раздобље од 15. I 1981. г. до 15. VIII 1986. г.”

(Одлука Врховног суда Хрватске, Рев. 1786/88 од 22. II 1989)

НАПОМЕНА: Види одлуку Врховног суда Војводине Рев 979/90 од 26. XII 1990. — „Судска пракса” бр. 3/91, стр. 48.

РЕСТИТУЦИЈА ПО НИШТАВОМ УГОВОРУ О ПРОМЕТУ НЕПОКРЕТНОСТИ (Чл. 104. 300)

У случају реституције по извршеном ништавом уговору о промету непокретности продавац враћа купцу износ правичне цене са затезном каматом од дана доношења судске одлуке до дана враћања цене.

Из образложења:

„Уколико се утврди да има места реституцији по извршеном ништавом уговору о промету непокретности који је закључен супротно Закону о промету непокретности и одлуци Скупштине општине, мора се имати у виду да реституција значи успостављање у имовини обе стране стања које је било пре закључења ништавог уговора. То се постиже на тај начин што свака страна враћа оно што је по основу ништавог уговора примила. У том смислу купац враћа ствар а продавац цену. На тај начин се, по правилу, удовољава не само начелу монетарног номинализма, него и начелу једнаких вредности давања.

Међутим, када се у условима високе инфлације враћа свота новца која је раније примљена, странке се могу наћи у крајње неравноправном положају, чиме се озбиљно доводи у питање начело једнакости. Стога је суд дужан да, полазећи од наведеног начела и смисла реституције, обезбеди да се странке након утврђивања ништавости уговора нађу у материјалној ситуацији у којој су биле пре закључења таквог уговора. Уосталом, то произилази из дубљег смисла одредби члана 104. 300, по којима се, ако враћање није могуће, или ако се природа оног што је испуњено противи враћању, има досудити накнаду у новцу према ценама у време доношења судске одлуке. Иначе, лако је претпоставити у каквом би се положају нашао купац који би био принуђен

да прими цену коју је платио, а да продавцу плати услед инфлације вишеструко повећану цену ствари коју није у могућности да врати.

Остваривање наведеног циља у условима промењених околности може се постићи једино обавезивањем продавца да купцу врати износ правичне цене, а шта је правична цена оцењује суд, с обзиром на све околности случаја. При томе се, свакако, мора имати у виду и колика је била тржишна цена ствари у време продаје, да ли је ствар плаћена по тржишној цени или не, да ли је цена плаћена истовремено са пријемом ствари или касније или у ратама, колика је тржишна цена ствари у време доношења судске одлуке, као и остале околности од значаја за отклањање последица ништавог уговора о промету непокретности и обезбеђења равноправности положаја странка."

(Одлука Врховног суда Србије Рев. 1918/90 од 13. II 1991)

УГОВОР О (КАСКО) ОСИГУРАЊУ (Чл. 918. 300)

Осигураник не губи право на накнаду или своту осигурања из уговора о (каска) осигурању иако у прописаном року од сазнања није обавестио орган СУП-а о настанку осигураног случаја, али је дужан да накнаду осигуравачу евантуално због тога насталу штету.

Из образложења:

„Парничне странке су, према стању у списима, дана 10. новембра 1987. године закључиле уговор о комбинованом осигурању моторног возила, и то као потпуно каско осигурање са основном премијом, с тим што саставни део овог уговора чине и Услови за комбиновање осигурања моторних возила.

Из чињеничног стања, које је утврђено у проведеном поступку, произилази да је дана 23. 2. 1988. године наступио осигурани случај из одредбе члана 3. тачка 1. поменутих Улова јер је наведеног дана услед мокрог песка и шљунка на коловозу дошло до клизања тужиоцевог возила и ударања у стуб

саобраћајног знака, са тим што се на месту незгоде није налазио знак који би опомињао на ову опасност, а тужилац није био у алкохолисаном стању.

Нижестепени судови су на основу изложених чињеница правилно закључили да је тужени осигуравач у обавези на накнаду ове штете без обзира на чињеницу што тужилац саобраћајну незгоду није пријавио надлежном органу унутрашњих послова (на које околности се позивају разлози ревизије).

Наиме, поменути Услови (члан 36.) и не предвиђају губитак права на накнаду из осигурања у случају да осигураник не изврши неку од уговорних обавеза, укључујући и обавезу да штету проузроковану саобраћајном незгодом пријави надлежном органу унутрашњих послова. Овај члан једино регулише последице пропуштања рока за обавештавање осигурача у наступању осигураног случаја и то само као обавезу осигураника да осигуравачу накнади штету коју би овај због тога имао. Међутим, према члану 918. Закона о облигационим односима оваква одредба (и да је садржана у Условима) била би ништава и не би имала никакво правно дејство.

Неосновано се тужени позива и на искључење обавезе осигуравача по члану 5. тач. 15. Улова, јер тужилац према утврђеном чињеничном стању није управљао возилом под дејством алкохола.

Тужиоцу према томе припада право на накнаду из осигурања у висини штете коју је претрпео а која је обухваћена уговором и наведеним Условима."

(Одлука Врховног суда Србије Рев. 734/90 од 5. VII 1990)

ПРИВИДАН УГОВОР (Чл. 66. ст. 1. и 2. 300)

Околност да је уговор о доживотном уздржавању по свом садржају у ствари уговор о даровању не чини тај уговор ништавни већ важи као уговор о даровању.

Из образложења:

„Утврђено је, а што између странака није ни спорно, да је уговор

о доживотном уздржавању од 9. III 1984. закључен између сада пок. Ч. Н. као примаоца уздржавања и туженика као даваоца уздржавања, био у ствари уговор о даровању и да је проведен у земљишним књигама.

Одредбом чл. 66. ст. 1. и 2. Закона о обвезним односима је прописано, да привидан уговор нема учинка међу уговореним странкама, али, ако привидан уговор прикрива неки други уговор, тај други важи ако је удовољено увјетима за његову правну ваљаност."

(Одлука Врховног суда Хрватске, Рев. 151/89 од 22. III 1989)

РАЧУНАЊЕ РОКОВА (Чл. 507. 300)

Рок од године дана из члана 507. Закона о облигационим односима се рачуна од дана када је купац тражио замену или оправку ствари, а не од дана када га је произвођач обавестио да не жели да му замени ствар.

Из образложења:

„Код правилно утврђеног чињеничног стања у поступку код првостепеног суда, а наиме да је тужи-

ља дана 17. I 1989. године тражила замену возила од туженог, да је тужени одбио да изврши замену, те да је тужила дана 15. 2. 1990. године поднела тужбу суду у овој парници ради остваривања права на замену возила, правилно је првостепени суд применио материјално право садржано у одредби члана 507. Закона о облигационим односима када је нашао да су се права тужиље као купца према туженом као произвођачу по основу гарантног листа угасила, протеклом рока од године дана рачунајући почетак тока рока од дана када је тужила тражила од туженог да изврши оправку или замену возила, ради чега је правилно и одбијен тужбени захтев тужиље за замену возила.

Из ових разлога, неосновано се жалбом тужиље указује да је почетак тока рока од године дана требало узети за моменат када је тужени обавестио тужиљу да не жели да јој замени возило, обзиром да је овакво рачунање рока у супротности са наведеном одредбом закона."

(Одлука Округног суда у Крагујевцу, Гж. 1689/90 од 22. III 1991)

**Приредио
Александар Воргић**

САОПШТЕЊА

СА ВАНРЕДНЕ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АКВ

одржане у Новом Саду, дана 16. 08. 1991.

1. Усваја се одлука о изменама Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката.

Ова измена Тарифе ступа на снагу одмах, а примењиваће се од 01. 09. 1991. године.

2. Уписује се у Именик адвоката АК Војводине Новак Петар, рођен 02. 12. 1961. године у Шапцу, са седиштем адвокатске канцеларије у Темерину, ул. Маршала Тита бр. 507, а са даном 16. 08. 1991. године.

3. Брише се из Именика адв. приправника Новак Петар, адвокатски приправник код Рончевић Стевана, адвоката у Новом Саду, а са даном 16. 08. 1991. године, због уписа у Именик адвоката ове Коморе.

Управни одбор

СА СЕДМЕ СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА АКВ

одржане у Новом Саду, дана 30. 08. 1991.

1. Адвокати који пресељавају седиште своје адвокатске канцеларије са територије ОК Хрватске и ОЗ Словеније не плаћају уписнину, а кандидати који долазе из осталих служби са територије Хрватске и Словеније плаћају 50% уписнине, у року од једне године. Начин исплате одређиваће се појединачно у сваком случају, а искључиво на захтев кандидата за упис у Именик адвоката.

2. Усваја се Извештај о финансијском стању АКВ.

3. Налаже се Комисији за организовање прославе да одреди физиономију прославе и евентуално предложи њен датум за наредну седницу УО.

4. Уписује се у Именик адвоката АКВ Гнатенко-Андрић Татјана, рођена 16. 06. 1958. у Београду, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Радничка бр. 25, а са даном 30. 08. 1991.

5. Уписује се у Именик адвоката АКВ Мотић Борислав, рођен 09. 02. 1940. године у Футогу, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Грчкошколска бр. 7/1, а са даном 30. 08. 1991.
6. Уписује се у Именик адвоката АКВ Самарџија Драган, рођен 19. 06. 1953. у Санаду, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Кнежевцу, М. Тита бр. 24/а, а са даном 30. 08. 1991.
7. Уписује се у Именик адвоката АКВ Томић Радмила, рођена 01. 01. 1966. у Србобрану, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Пап Павла бр. 17, а са даном 30. 08. 1991.
8. Уписује се у Именик адвоката АКВ Шовљански Бранимир, рођен 08. 03. 1962. у Новом Саду са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Поштанска бр. 7/1, а са даном 30. 08. 1991.
9. Уписује се у Именик адвоката АКВ Адамов Јулка, рођена 06. 06. 1959. у Зрењанину, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Нар. фронта бр. 61/6, а са даном 30. 08. 1991.
10. Уписује се у Именик адвоката АКВ Маглаи Јене, рођен 17. 01. 1964. у Суботици, са седиштем адвокатске канцеларије у Бајмоку, Трг Маршала Тита бр. 7, а са даном 30. 08. 1991.
11. Уписује се у Именик адвоката АКВ Навбали Јожеф, рођен 06. 11. 1954. у Чантавиру, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, Масарикова бр. 17, а са даном 30. 08. 1991.
12. Уписује се у Именик адвоката АКВ Великинац Гордана, рођена 23. 08. 1963. у Равном Селу, Врбас, са седиштем адвокатске канцеларије у Равном Селу, Буде Томовића бр. 81, а са даном 30. 08. 1991.
13. Уписује се у Именик адвоката АКВ Милићевић Милорад, рођен 12. 06. 1961. у Панчеву, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, Јована Јовановић Змаја 2, а са даном 30. 08. 1991.
14. Уписује се у Именик адвоката АКВ Тешин Зоран рођен 06. 10. 1964. у Новом Саду, са седиштем адвокатске канцеларије у Жабљу, Маршала Тита бр. 17, а са даном 30. 08. 1991.
15. Брише се из Именика адв. приправника Тешин Зоран, адвокатски приправник код Гарабандић Борба, адвоката у Жабљу, а са даном 30. 08. 1991. због уписа у Именик адвоката ове Коморе.
16. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Шок Лајош, рођен 03. 07. 1951. у Суботици, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, Палмотићева 32, а са даном давања свечане изјаве.
17. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Узелац Недељко, рођен 28. 04. 1940. у Мајару, Баково, са седиштем адвокатске канцеларије у Богојеву, П. Шандора бр. 7, а са даном давања свечане изјаве. — Узелац Недељко уплатиће 50% уписнине у року од једне године, а секретар УО ће одредити рокове плаћања.
18. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Пешут Љубомир, рођен 14. 06. 1937. у Дабрини, Глина, са седиштем адвокатске канцеларије у Богојеву, Петефи Шандора бр. 7, а са даном давања свечане изјаве. — Пешут Љубомир уплатиће 50% уписнине у року од једне године, а секретар УО ће одредити рокове плаћања.
19. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Бозоки Антал, рођен 18. 07. 1946. у Торди, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Шекспирова бр. 36/3, а са даном давања свечане изјаве.

20. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Јакоб Ана, рођена 30. 08. 1952. у Падини, Ковачица, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Радничка бр. 21, а са даном давања свечане изјаве.
21. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Сајков Звонимир, рођен 28. 02. 1938. у Панчеву, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, Доситеја Обрадовића 11, а са даном давања свечане изјаве.
22. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Челекетић Вељко, рођен 05. 03. 1959. у Мокрину, Кикинда, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Ст. Брановачког 7, а са даном давања свечане изјаве.
23. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Раданов Жарко, рођен 15. 04. 1956. у Врању, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Стевана Брановачког бр. 7, а са даном давања свечане изјаве.
24. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Сабо Михајло, рођен 24. 12. 1956. у Куцури, Врбас, са седиштем адвокатске канцеларије у Куцури, Маршала Тита бр. 91, а са даном давања свечане изјаве.
25. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Бурчић Боривој, рођен 03. 10. 1940. у Новом Бечеју, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Бечеју, Хајдук Вељка бр. 2, а са даном давања свечане изјаве.
26. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Јелић Стева, рођен 23. 01. 1954. у Бешки, Инђија, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Војвођ. бригада бр. 18, а са даном давања свечане изјаве.
27. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Борђевић Александар, рођен 26. 05. 1962. у Сенти, са седиштем адвокатске канцеларије у Сенти, Нар. револуције бр. 7, а са даном давања свечане изјаве.
28. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Филипов Бура, рођен 28. 02. 1945. у Баваништу, Ковин, са седиштем адвокатске канцеларије у Панчеву, Змај Јовина 2а/3, зграда „Тржишни центар“, а са даном давања свечане изјаве.
29. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Лакић Душић Радмила, рођена 03. 01. 1943. у Плавни, Бач, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Максима Горког бр. 3, а са даном давања свечане изјаве.
30. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Јухас Стеван, рођен 12. 08. 1927. у Суботици, са седиштем адвокатске канцеларије у Суботици, Пушкинов трг 4, а са даном давања свечане изјаве. — Одбија се молба Јухас Стевана за ушлату уписнине у ратама.
31. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Танчић Љубиша, рођен 10. 11. 1960. у Зрењанину, са седиштем адвокатске канцеларије у Зрењанину, Савезничка бр. 6, а са даном давања свечане изјаве.
32. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Степанов Миливој, рођен 28. 09. 1953. у Ишошу, Кикинда, са седиштем адвокатске канцеларије у Новом Саду, Августа Цесарца 53, а са даном давања свечане изјаве.
33. Условно се уписује у Именик адвоката АКВ Црногорац Небојша, рођен 03. 04. 1954. у Кузмину, са седиштем адвокатске канцеларије у Сремској Митровици, Трг Б. Радића број 21, а са даном давања свечане изјаве.

34. Разматрање молбе за упис у Именик адвоката Дивац Бошка из Панчева одлаже се за наредну седницу УО.

35. Разматрање молбе за упис у Именик адвоката Рогуља Марка, адвоката у Двору на Уни, одлаже се за наредну седницу УО.

36. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Радојчић Јасмина, рођена 23. 07. 1962. у Београду, са адвокатско-приправничком вежбом код Мисиркић Радована, адвоката у Инђији, а са даном 30. 08. 1991.

37. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Јашћур Драган, рођен 31. 08. 1964. у Шиду, са адвокатско-приправничком вежбом код Радојевић Миленка, адвоката у Шиду, а са даном давања свечане изјаве.

38. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Лозић Небојша, рођен 02. 05. 1963. у Београду, са адвокатско-приправничком вежбом код Вршка Јана, адвоката у Старој Пазови, а са даном 30. 08. 1991.

39. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Сремац Златица, рођена 22. 10. 1964. у Вуковару, са адвокатско-приправничком вежбом код Попадић мр Војислава, адвоката у Новом Саду, а са даном 30. 08. 1991.

40. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Кеслер Ана, рођена 12. 11. 1960. у Бачкој Паланци, са адвокатско-приправничком вежбом код Петров Драгомира, адвоката у Бачкој Паланци, а са даном 30. 08. 1991.

41. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Лесек Бранислав, рођен 10. 01. 1965. у Сремској Митровици, са адвокатско-приправничком вежбом код Ковачевић Љубомира, адвоката у Сремској Митровици, а са даном 30. 08. 1991.

42. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Дошен Оливера, рођена 28. 03. 1967. у Крајишнику, са адвокатско-приправничком вежбом код Вујановић Бошка, адвоката у Новом Саду, а са даном 30. 08. 1991.

43. Уписује се у Именик адвокатских приправника АКВ Вујовић Ксенија, рођена 10. 06. 1963. у Сечњу, Зрењанин, са адвокатско-приправничком вежбом код Вујовић Зорана, адвоката у Сечњу, а са даном 30. 08. 1991.

44. Брише се из Именика адвоката АКВ Трухар Желимир, адвокат у Сремској Митровици, услед смрти, са даном 14. 01. 1991. — Трухар Владимир, адвокат у Сремској Митровици, одређује се за преузиматеља адвокатске канцеларије Трухар Желимира.

45. Брише се из Именика адвоката АКВ Баошић Зоран, адвокат у Инђији, а са даном 10. 07. 1991. због пресељења адвокатске канцеларије у Бања Луку.

46. Брише се из Именика адвоката АКВ Алексић Трајко, адвокат у Вршцу, са даном 30. 06. 1991, због пензионисања. — Алексић Драгослав, адвокат у Вршцу, одређује се за преузиматеља адвокатске канцеларије Алексић Трајка адвоката у Вршцу. — Узима се на знање изјава Алексић Трајка из Вршца, да задржава чланство у Фонду посмртнине и након пензионисања.

47. Брише се из Именика адвокатских приправника Сабо Марта, са адвокатско-приправничком вежбом код Животић Станислава, у Темерину, а са даном 07. 07. 1991, због престанка приправничког радног односа.

48. Брише се из Именика адвокатских приправника Куљић Оливера, са адвокатско-приправничком вежбом код Пернат Миљана, адвоката у Зрењанину, а са даном 01. 07. 1991, због заснивања радног односа у Општинском суду у Зрењанину.

49. Чипак Илдики, адвокатском приправнику у Новом Саду, са адвокатско-приправничком вежбом код Хорват Буле, адвоката у Новом Саду, оставља се рок од 30 дана да нађе новог принципала или да буде брисана из Именика адвокатских приправника АКВ.

50. Узима се на знање да се Томић Љиљана, адвокатски приправник код Мисиркић Радована, адвоката у Инђији, налази на породилском одсуству од 08. 07. 1991.

51. Узима се на знање да се Букур-Унчевић Смиљана, адвокат у Панчеву, налази на боловању од 13. 02. 1991. — Којић Славко, адвокат у Панчеву, поставља се за привременог заменика Букур-Унчевић Смиљани, до престанка боловања.

52. Узима се на знање да је Трајлов Бранко, адвокат у Зрењанину, био на боловању од 26. 01. 1991. до 10. 03. 1991.

53. Узима се на знање да је Станивуковић Горан, адвокат у Новом Саду, поново отпочео са радом у својој адвокатској канцеларији почев од 01. 08. 1991. и да је преселио седиште своје адвокатске канцеларије у улици Алберта Томе бр. 6, почев од 30. 08. 1991.

54. Узима се на знање да је Тошић Славка, адвокат у Панчеву, преселила седиште своје адвокатске канцеларије у улици ЈНА бр. 18, почев од 16. 07. 1991.

55. Узима се на знање да је Будаков Оливера адвокат у Новом Саду, преселила седиште своје адвокатске канцеларије на Трг слободе бр. 2, почев од 22. 08. 1991.

56. Узима се на знање да је Аћимовић Слободан, адвокат у Ср. Митровици, преселио седиште своје адвокатске канцеларије у улици Лењина бр. 66, почев од 28. 08. 1991.

57. Узима се на знање да је Рајачић Јасмина, адвокатски приправник код Пућа Нинка, адвоката у Кули, променила презиме у Аларгић.

58. Узима се на знање да је Мандић Бранка, адвокатски приправник код Анђелић Стевана, адвоката у Новом Саду, променила презиме у Апић.

59. Узима се на знање да су Загорка Мунижаба, Љиљана Мандић и Наталија Радивојевић, адвокати у Петроварадину, на основу члана 47-52 Статута АКВ, основале Заједничку адвокатску канцеларију са седиштем у Петроварадину, Раде Кончара бр. 1., са вођењем заједничке адвокатске канцеларије почев од 20. 08. 1991.

60. Евидентира се Уговор о заступању и правној помоћи закључен између Фабрике арматура „Истра“ ДД, Кула и Прекајац Зорана, адвоката у Кули од 01. 07. 1991.

61. Евидентира се Уговор о заступању закључен између Ауто-транспортне задруге „Превоз“ из Бачке Паланке и Врсајков Марије, адвоката у Бачкој Паланци од 26. 07. 1991.

62. Евидентира се Уговор о пружању правне помоћи закључен између ДП „Електролукс“ Нови Сад, Ласла Гала бр. 32 и Перић Петра, адвоката у Футогу, од 01. 07. 1991.

63. Одбија се захтев Хорват дрр Агнеш, адвоката у Суботици, за одобравање обављања адвокатске делатности ван седишта адвокатске канцеларије, у Хоргошу.

64. Одбија се евидентирање Уговора о заступању закључен између Мунџаба Загорке, адвоката у Петроварадину „Победа — Холдинг“ ДД од 19. 08. 1991. године.

65. Узима се на знање и одобрава се формирање Општинске организације адвоката Бачка Паланка и Бач, сагласно записнику оснивачке скупштине Општинске организације адвоката Бачка Паланка и Бач одржане дана 17. 05. 1991.

Управни одбор

ИМЕНИК АДВОКАТА
АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ ВОЈВОДИНЕ

(Промене од 02. 07. до 02. 09. 1991)

НОВОУПИСАНИ АДВОКАТИ

24210 БАЈМОК (позивни број 024)

Маглаи Јене, Трг Маршала Тита бр. 7, телефон 024/762-417

21209 БУКОВАЦ (позивни број 021)

Илић Александар, Маршала Тита број 187, телефон 021/826-033

25230 КУЛА (позивни број 025)

Роман Јарослав, Маршала Тита бр. 292, телефон 025/724-047

21000 НОВИ САД (позивни број 021)

Адамов Јулка, ул. Народног фронта бр. 61/6, телефон 021/365-344

Бабић Јован, Балзакова бр. 42/4, телефон 021/360-540

Гнатенко-Андрић Татјана, Радничка бр. 25, телефон 021/619-195

Мојић Борислав, Грчкошколска бр. 7/1, телефон 021/616-835

Стојановић Цветко, Милоша Црњанског бр. 10, телефон 021/368-449

Шовљански Бранимир, Поштанска бр. 7/1, телефон 021/612-752

Томић Радмила, Пап Павла бр. 17, телефон 021/618-666

23330 НОВИ КНЕЖЕВАЦ (позивни број 023)

Самарџија Драган, Маршала Тита бр. 24/а

26000 ПАНЧЕВО (позивни број 013)

Марковић Лазар, ЈНА бр. 18

Милићевић Милорад, Јована Јовановић-Змаја бр. 2

Сајков Звонимир, Доситеја Обрадовића бр. 11

21471 РАВНО СЕЛО (позивни број 021)

Великинац Гордана, Буле Томовића бр. 81

24400 СЕНТА (позивни број 024)

Борбевић Александар, Булевар револуције бр. 7

25000 СОМБОР (позивни број 025)

Бубера Вероника, Мите Поповића бр. 17, телефон 025/29-277

22300 СТАРА ПАЗОВА (позивни број 022)

Лагунџин Рудин, Трг Вељка Влаховића бр. 1

24000 СУБОТИЦА (позивни број 024)

Беркеш Золтан, Петра Драпшина бр. 9, телефон 024/38-032

Наббали Јожеф, Масарикова бр. 17, телефон 024/32-194

21235 ТЕМЕРИН (позивни број 021)

Новак Петар, Маршала Тита бр. 507

21230 ЖАБАЉ (позивни број 021)

Тешин Зоран, Маршала Тита бр. 17, телефон 021/831-266

23210 ЖИТИШТЕ (позивни број 023)

Денда Славко, Буре Јакшића бр. 2

БРИСАЊЕ ИЗ ИМЕНИКА АДВОКАТА

22000 СРЕМСКА МИТРОВИЦА (позивни број 022)

Трухар Желимир, брисан услед смрти 14. 01. 1991. године

Преузиматељ адв. канц. је Трухар Владимир, адвокат у Ср. Митровици

22320 ИНБИЈА (позивни број 022)

Баошић Зоран, Буре Пуцара ул. бр. 13, брисан због пресељења адв. канц. у Бања Луку.

26300 ВРШАЦ (позивни број 013)

Алексић Трајко, брисан 30. 06. 1991. год. због пензионисања.

Преузиматељ адв. канц. је Алексић Драгослав, адвокат у Вршцу.

Алексић Трајко задржава чланство у Фонду посмртнине АКВ и након пензионисања.

ПРОМЕНА АДРЕСЕ СЕДИШТА АДВОКАТСКЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ И БРОЈА ТЕЛЕФОНА

21400 БАЧКА ПАЛАНКА (позивни број 021)

Соро Милорад, Жарка Зрењанина бб, телефонски број 021/749-059

21000 НОВИ САД (позивни број 021)

Будаков Оливера, нова адреса Трг слободе 2, телефон 021/615-802 и 021/611-935

Станивуквић Горан поново почео са радом 01. 08. 1991. год. Преселио седиште своје адв. канцеларије у улици Алберта Томе бр. 18, телефон/телефакс: 021/52-385

26000 ПАНЧЕВО (позивни број 013)

Лагунцин Рудин, адреса адв. кан. је у Старој Пазови.

Толић Славка, нова адреса је ЈНА бр. 18.

22000 СРЕМСКА МИТРОВИЦА (позивни број 022)

Аћимовић Слободан, нова адреса ул. Лењина бр. 6, тел. 022/214-115.

Уређивачки одбор

Главни и одговорни уредник
МИРОСЛАВ ЗДЈЕЛАР
адвокат у Новом Саду

Др Александар Маркићевић, адвокат у Новом Саду, *Мишивој Милић*, адвокат у Сремској Митровици, *Имре Варади*, адвокат у Зрењанину, *Александар Воргић*, адвокат у Новом Саду, *Марија Милорадов*, адвокат у Новом Саду и *мр Жељко Томић*, адвокат у Новом Саду.

Технички уредник
Мирјана Јовановић

Гласник издаје и власник је Адвокатска комора Војводине, 21000 Нови Сад, Змај-Јовина 20/1. Телефон: 29-459. Претплата од 1. 1 1991. је 400,00.— дин. Претплата за иностранство 40 USA долара. Цена једног броја је 50,00— дин.

Тек. рачун 65700-678-2047. Рукописи се не враћају.

Према мишљењу Секретаријата за информације Републике Србије бр. 37 од 4. марта 1991. године на ову публикацију плаћа се основни порез на промет по Тарифном броју 8. став 1. тачка 1. алинеја 10. Тарифе основног пореза на промет.

Штампа: ДП „Просвета“ Нови Сад

